

RAPORTI E PROPOZALJENCA

KOTAR TRADIPE

BIFORMALNO ROMANO BEŠIPASKOTHAN

UZO „BELVIL“

Beogradi, 23. juli 2012.

KOTAR RAPORTI

Tradipe dizutnengo kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ Uluvutno dizutnengo dikhlargja kotar sa oleske faze (gataripe, tradipe dizutnengno thaj olengo khuvipe ano jekhvaktuno jase fundono bešipe, inaripe ano than bešipasko, reslipe olenga integraciako ano anglune maseka palo tradipe). Direktno dihlaripa ano olengo pašloipe, mašakripa e lokalno korkorodirekciencia ano save tradime thaj poagor but procedure save legargja phando e reslipa olenge hakaja reslilo e Uluvutno dizutnenge te gatarimo Raporti savo uzo bugljardo deskripcia sar legardilo tradipe thaj problemja integracia tradime manušengo, siole ini disave propozalja kompetentno raštrake thaj lokalno orgajnenge thagarutnake savo vaš reso si olen cidipe dikhlardutne minusja thaj keripe činadipengo vaš istemalkeripe napja raštrake „Strategiake vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“. Uluvutno dizutnengo sito paćavno kaj numa pedo adjahar čhane šaj te resolpe definitivno reso tradipasko – anglunisaripe pašloipe tradime dizutnengo.

REZIME

Tradipe 257 familie, jase 974 dizutne kotar biformalno bešipasko than uzo „Belvil“ legarde 26. Aprili 2012. berš kompetentno servisja Dizaki direkcija Diz Beograd, ano 5 uzodizutne bešipasko than ano Beogradi thaj 9 dizja thaj komune ani Srbia, a pedo fundo „Akciono plani vaš tradipe biformalno bešipasko than Belvil“ savo lela Dizako krizi.

Kana tradisale thaj legardile ano aver than pačavisalo manuškano barikanipe thaj na istemalkerdilo zoralipe.

Uluvutno dizutnengo dikhla kaj tradime dizutne pedi teritoria Beogradeski, ini uzo odova so kontejnerja ano save legardile nane savakhtuno thaj idealno bešipasko agorisipe, siolen but pošukar činadipe djivdipaske thaj suporti kompetentno servisjengo (edukacia, socialno ažutipe, uluvipe sastipasko, personalno dokumentja, transporti, khuvipe pi buti) ze so poangle kote sine djivdinena. Odova, numa, nane kobor manglape vaš pherdi integracia, a bajo sito ini so nakhiba vakhtesko problemja bajrona, ano than te tiknon. Pharipe odolengo so tradisale ano aver dizja, ano save siolen mangin, siton but pobare vaš nanipe manglin, vastušea thaj organizacia odole thanengo lokalno thagarutnipaske.

Kana kerelape paralela so kerdilo thaj obligacie save si kotar Kanuni vaš ministribja thaj „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo ani Republika Srbia“, thaj propozalja Uluvutno dizutnengo, kompetentno ministribja Thagarutna Republika Sriake (Ministribe bukjako thaj socialno politikako, Ministribe vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštrake direkcija thaj lokalno korkorodirekcija thaj Ministribe djivdipasko maškariipaske, rudaripe thaj thanesko planiripe), thaj thagarutne lokalno korkorodirekciake avri Beogradesta ano savo tradipe jekhe kotorea kerdilo, sikavde pasivipe ano planiripe, gatisaripe realizuipe thaj aktivibe savo palo odova ale phande e tradipa. Odova nanipe bukjako kerela presia te ruminol definitivno rezultati thaj reso tradipasko – lačharipe činavdipe djivdipasko thaj integraciako.

Ano diza Vranje, Leskovac, Novi Sad thaj Niš, komune Bojnik, Lebane thaj Prokuplje ano savo tradime dizutne save ano olende siolen savakhtuno jase jekhvakhtuno bešipe, Uluvutno dizutnengo zorakhargja semne problemja save rodona but po aver procedura.

Jekh vakhtuno bešipe ano disave kotar akala maškaripe sito talo minimalno standardja bešipaske thaj barikanipaske thaj na lenape napja socialno-ekonomikane integraciake akale tradime manušenge.

Ni jekh kotar odola lokalno korkoro direkcija nanolen piri strategija thaj akciono plajna anglunisaripe pašloipe Romengo thaj na legarena principiarno ni obligacia phande e uluvipa manuškane thaj minoritetjenge hakaja ano rami e Kanunea kotar lokalno korkorodirekcija, ni obligacie save siton ano „Akciono plani“ savi Thagarutni Republika Sriaki lela uzo „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“. Vaš odova kerdilo kaj ano Prokuplje Centri vaš socialno buti na ovela informišimo kotar odova kaj dešuina djene dizutne e savakhtune bešipa ano Prokuplje inardile kotar biformalno bešipasko than „Belvil“ ani odoja komuna; kaj ano Niši duj masek palo tradipe familie arakhenape ano

bičhidipasko bešipe ano savo nane pani, ni elektrika; kaj Diz Leskovac thaj Centri vaš socijalno buti ani akaja diz pokinena bešipe thaj habe e tradime personenge ano adjahar molipe savo šaj te učharol baro kotar olengo manglipasko vaš savakhtuno socialno-ekonomikani integracia; kaj dizja Vranje thaj Novi Sad but kurkja diskutirina e pašutne komunenca Žabalj, jase Surdulica kotar odova manglape mi te resolpe bičhidipasko bešipe vaš tradime thaj čorolikane dizutne; kaj Roma e savakhtune bešipaske thanea ano Bojnik, hema ini kotar aver thana save mangin siolen lena but var pobaro molipe materialno ažutipasko kotar o molipe savo delape tradime personenge save nanolen nisavo mangin, nanolen kote te bešen thaj save bi rndomo materijalno ažutipe našti te egzistirinen. Adjahar problemja siton ini sebepi vaš savo dji ko Uluvutno dizutnengo ale djandipe kaj disave dizutne već inardile ano Beogradi, ano disave kotar so ačhile bilegalno thaj bihigienake bešipaske thana.

Ano Beogradi, kote Direkcija Dizaki adikhargja pondj bešipe e dizutnenca bešipaske thaneske pedo save olen informišingja kotar majsemne faktja phande e tradipa (than ano savo tradinenape, pedo save kriterijumja legarelape tradipe, savi forma ažutipaski thaj savo devipedumo šaj te adjukaren ano thana kote tradinenape, data), procesi konsultaciako, kana dikholape phari socio-ekonomikano činavdipe djivdipaske dizutnengo save siton tradime, manglape te ovel sine po intenzivno, po lugo thaj pobufljardo, ano sa jekhavazea e „Fundone principja thaj direktie phande e evikcia thaj tradipa save bazirime pedo barjaripe“ Uče komesaresko vaš manuškane hakaja Khedutne naciengo.

Ini kaj kontejnereske bešipaske thana, ano butipe beogradeske lokacie solidno vaš adjahar forma jekh vakhtuno bešipe on našti te oven savakhtuno agorisipe, a ano disave lokacie (Dren, Jabučki rit) ikliste thaj dikhlardile problemja save rodene urgentno korekcije. Savakhtuno agorisipe manglape te arakholpe so po sig, uzo savo na manglape te bistarolpe kaj ini ani odoja situacia kvalitetno procesi konsultaciako ka ovol musaj thaj semno.

Manglape kaj Dizake direkcija Diz Beogradeski, ano rami e „Akciono planea“ te lungarol thaj te sigarol aktivipe pedi integracia tradime familiengo thaj ano maškaripe e kompetentno raštroke orgajnenca te lol pana disave napja sar akala dizutne resena pačavime hakaja (personalno dokumentja, edukacia, sastipasko thaj socialno uluvipe, khuvipe pi buti...).

Tendencia Diz Beogradeski te inicirinol podur napja thaj uzo ažutipe Ministribasko vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštarki direkcija thaj lokalnokorkoro direkcija koordinirina aktivipe phando e pherda integracia tradime dizutnengo, jase te legarol logari kotar arakhipe jekha-jekh činadipe vaš olengo savakhtuno bešipasko dikhlaripe, sar kotar dizutne tradime ano nevo formirime Beogradeske bešipaske thana, adjahar ini kotar dizutno tradime avri Beogradesta, misal sito lača iniciativako, savo uluvutno dizutnengo dela dumo thaj ano rami pere šajipasko thaj kompetenciengo resela olake realizuipaske. Numa, angle kotar Uluvutno dizutnengo, akaja iniciativa musaj te den dumo thaj aktivipa resena olako realizuipe kompetentno orgajna egzekutivno thagarutnipasko ano republikako thaj lokalno niveli, anglo save dizutne resena pere hakaja.

1. ANGLUNO ALAVI

Biformalno thaj bičinadipasko bešipaskothan, ano savo majbut bešena Roma, uzo soliterjengo-biznis kompleksi „Belvil“ ano Novi Beogradi, tradisalo 26. aprilea 2012. berš. Tradipe bešipaskothanesko legarde direkciako servisi Dizako Beograd. Prekal „Akciono plani“, savi Dizaki direkcia ko Uluvutno dizutnengo, tradipe legardilo vaš te anolpe o than planiribasko bukjake ano Bloki 42, maškar mahale Jurij Gagarin, Antifašističke borbe, Đorđe Stanojević thaj sastrunalo drom, palo save sitoj mahala Milutin Milanković, pedo savo manglape te lačharolpe maškar dizako – uzo dizako autobuseski stanica.

Kotar akaja lokacia tradisale 257 familie, jase 974 dizutne bešipaskothaneske. Prekal poangle zorakardo kriterijumi – registruipe jekhvakhtuno jase savakhtuno bešipe, kotar savo djenutne Dizaka direkciake informišinde dizutne save tradisale, hema ini e Uluvutno dizutnengo pedo bešipe 4. aprila, dislocirisale ano pondj nevoformirime bešipaskethana, „kontejnerengo“ tipi, ano štar dizake komune ano Beogradi 124 familie, jase 487 dizutne, a ano ina lokalno korkorodirekcie avri Beogradesta tradisale 133 familie, jase 487 dizutne.

Kotar bešipasko than nane tradisale 93 familie save bešena pedi trasa avutne dromeske savo manglape te resol pašaripe ko „Most na Adi“. Prekal informacie save djenutne dizake thagarutnake phende ano bešipja pedo savo gatarisalo tradipe bešipaskothanesko, tradipe akale familiengo ka legarolpe kotar anglojevend 2012. berš, pedo fundo projektesko savo kerelape ano maškaripe e Evropaka investiciono banka. Vaš olenge ka resolpe bešipaske objekta kotar zoralo materijali e kompletno infrastruktura, hema lokacia pedi savi objektja manglape te lačarenpe pana na dendili.

Dizaki direkcei Beogradeski rodela ano maškaripe e Ministriba e manušikane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj lokalnokorkorodirekcia thaj maškarthemutne organizacienca te resol love vaš savo sa dizutnen e nakhle bešipaske thaneske, bi dikhipa ano than kote tradisale, jekha-jekh dikhena te čhiven ano zorale materijaleske khera.

2. GATISARIPE TRADIPASKO

2.1. Keribe organesko raštraka direkciako

Uluvutno dizutnengo dikhlarela kana tradinenape dizutne kotar barake thaj objektja savenda pedo fundo agorisipe kompetentno orgajnengo musaj te iklon adjahar so legarela logari kotar odova kaj kompetengno orgajna thaj publikake servisja save sitno vaš te realizuinen agorisipe kerena mi buti ano rami e kanunea thaj normenca thaj poulavdipe kotar odova kaj kana tradinenape manuša pačavinenape mi manuškane hakaja. Kana manglape, jase kana delape nota kaj kompetentno servisja lokalno korkorodirekciake nane adekvatno uluvinde hakaja dizutnenge save tradinenape, Uluvutno dizutnengo rodela te ačhavolpe tradipe dji na resenape činadipe vaš ov te legarolpe uzo pherdo uluvipe manuškane hakajengo. Adjahar rodipe poulavdipe denape ani situacia kana tradipa nane uluvime manuškane hakaja djenenge save siton kotar uškavde grupe – čhavore, khamne, persone e invaliditetea, phure thaj Roma.

Dikhlaripe grupako tradipe Romengo kotar biformalno bešipaskothan Uluvutno dizutnengo angluno drom kergja kana tradisale dizutne bešipaskethaneske ano Bloki 72, ano Novi Beogradi. Pedo fundo procedurake save legardoj, faktja save zorakardoj thaj analiza obligaciengo save raštra lela aniba „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ angja Propozalo sava kotar kompetentno raštrake orgajna Ministribe vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj lokalno korkorodirekcia, Ministribe djivdipasko maškaripe, rudaripe thaj thanesko planiripe, Komesarijati vaš tradime thaj Diz Beogradi rodingja kaj tradipe akale bešipaskothan realizuinen legaripa logari kotar uluvipe manuškane hakaja personengo saven tradena kotar bešipaskothan Blok 72, a kotar Ministribe vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj lokalno korkorodirekcia ini te formirinol savakhtuni bukjaki grupa savi ka kerol bajo kotar tradipa biformalne bešipaske thanengo thaj te gatisarinen norma pedo fundo save lokalne korkorodirekcie ka keren buti kana tradinena adjahar bešipaskethana. Propozalo ano akava kotor nane kerdilo, a Ministribe kotar Uluvutno dizutnengo rodingja te truminolpe o vakhti kotar realizuipe vaš inavaršdeš dive, vaš saveske Uluvutno dizutnengo dengja avazi.

Dikhlaripe tradipasko dizutnengo kotar bešipasko than uzo „Belvil“, jase dikhlaripe keribasko orgajnengo publikaka thagarutnako kana kerdilo tradipe thaj čhane pedo savo kerde uluvipe manuškane hakaja tradimengo Uluvutno dizutnengo lela kotar marti 2012. berš pedo fundo informaciengo save leloj kotar maškarmutne thaj lokalno bithagarutne organizacienda kotar odova kaj kompetentno dizake orgajna lena napja vaš tradipe akale bešipasko thanesko, a uzo odova vaš dizutnenge nane reslilo bičhandipasko bešipe. Sebepi akala informacie Uluvutno dizutnengo sine ko dizake thagarutne thaj Ministribe vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj lokalno korkodirekcia mangipa te sikavol pedo disave maškarmutne standardja save istemalkerenape kana tradinenape slamja, hema ini te lačharol maškaripe e akale orgajnenca vaš te resolpe kana kerelape agorisibe kherutne problemjengo familiengo kotar leopardutne bešipasko than uluvinenape olenge manuškane hakaja.

Uluvutno dizutnengo pana ano odova vakhti sine paćavno kaj vaš principijelno thaj ekspertsko realizuipe oleska propozalako resela te nakhenpe problemja savenca arakhlili Dizaki direkcija Diz Beogradi kana tradisale Roma kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“. Atoska, već ano gatisaribaske bešipe dikhlardilo kaj Dizaki direkcija jase, Sekretarijati vaš socialno uluvipe Dizaki direkcija diz Beograd butipe aktivibaske legarela biadekvatno suporti kompetentno raštrake orgajna. Pedo akala bešipe djenujne dizake servisjenge mothavde kaj zorakarde ko siton dizutne bešipaske thaneske, olenge thana jekhevakhtune jase savakhtune bešipaske, kaj definišinde olengo socialno, ekonomikano, bešipasko thaj statusno pozicia, jase kaj butipe familia kotar bešipasko than na nole bešipasko objekti ano savo sine šaj te inarenpe biadekvatno materialno devipe dumo, sar ini kaj socialno-ekonomikano pašloipe familiengo sito but bilaćho thaj kaj musaj te resolpe adekvatno ažutipe ano lokalno korkorodirekcije ano save inarenape. Phendilo ini odova kaj inaripe dizutnengo kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ ano diza thaj komune ano save siolen savakhtune jase jekhvakhtuno bešipe ka ovol bisukseseko, jase kaj on ka inarenpe ano Beogradi, te sine kaj na delape olenge suporti ano komune kote bićhalenape.

Sikavipa pedo akala problemja kana gatisarisalo tradipe manglape sine te resolpe kaj kompetentno raštrake orgajna lena napja thaj aktivipe save iklona kotar Kanuni vaš ministribja thaj „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ savi Thagarutni Republika Srbiaki lena 2009. berš.

Prekal Kanuni vaš ministribja¹ Ministribe vaš manušikane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcija thaj lokalnokorkodirekcija kerela „bukja raštrake direkciake save siton vaš“, uzo aver ini vaš „uluvipe thaj anglunisaripe manušikane thaj minoritetjenge hakaja“ (djeno 11, paragrafi 1), a prekal piri Direkcija vaš manušikane thaj minoritetjenge hakaja **„harmonizuinela buti organesko raštraka direkciako ani umal uluvipe manušikane hakaja“** (djeno 11, paragrafi 2). Akava Ministribe e Thagarutni Republika Srbiaki, e „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“, dengja buti vaš te ovol partneri Ministribaske vaš djivdipasko maškaripe, rudaripe thaj thanesko planiripe kana realizuinelape angluno strategiako reso akciono planesko ani umal bešipe ani khera – ćhivipe principi afirmativno akcia ano kherutnengo thaj ano pašutne kanunipaske thaj strategiake dokumentja adjahar so ka gatisirinol „pharuvipe thaj djipherdipe kheripabaske thaj pašutne kanunja thaj strategiake dokumentja ano rami e principjenca afirmativno akcia“ thaj te harmonizuinol „kherutno kanunipe e Paktea kotar ekonomikane, socialno thaj kulturno hakaja“ (punkto 2.1. Strategia). Ministribe vaš manušikane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcija thaj lokalnokorkodirekcija e leparda Strategia dendilo ini te dikhlarol sar realizuinenape pana duj aktivipe: „Agorisipe kherutne manglape ini Romengo našutne thaj tradime persone“, savengo legardutno sitno Ministribe vaš Kosovo thaj Metohia thaj Komesariati vaš našutnengo Thagarutna Republika Srbiake (punkti 2.4) thaj „Akciono kvalifikuipe dizutnengo romane bešipaske thanengo vaš inkluzia ani buti lokalno orgajnengo, pratsavipe thaj formiripe orgajnengo thanesko korkorodirekciake ani teritorie kote si romane bešipaskethana kotar 1.000 dji 5.000 dizutne romane nacionalnipaske“. Strategia sikavela ini pedo obligacie Ministribaske vaš manušikane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcija thaj lokalnokorkodirekcija phande e agorisipa statusno pućipe Romengo (punktja 6.1, 6.2, 6.3); pašloipa

¹ „Službeni glasnik Republike Srbije“, gendo 16/2011.

tradime manuŝengo (punkti 4.2.1) thaj pedo aver obligacie save siton vaŝ realizuipe resjengo Strategiake jase dikhlaripe olengo realizuipasko.

Ministribe bukajko thaj socialno politikako prekal Kanuni vaŝ ministribjengo siole obligacie te kerol bukja raŝtraka direkciake save maŝkar aver siton ini pedo „reslipe hakajengo thaj integracia naŝutne thaj tradime personengo, inardutnengo pedo fundo halovipe vaŝ readmisia **romano dizutnipasko** thaj aver socialno uŝkavde grupjengo“ (djeno 15. paragrafi 1). Pedo fundo Strategiako Ministribe bukjako thaj socialno politikako siole buti phando e informiŝiba inardutnengo prekal Kontrakti vaŝ readmisia kotar olenge hakaja (punkti 5.4), paŝloipe Romanicengo (punkti 9.1), hema ini e anglunisaripa informiŝipasko Romengo kotar hakaja kotar socialno uluvipe thaj socialno siguripe (punkti 7.2.1) thaj, poagor, odola save siton phande kotar **adikhardutni integracia romana populaciako ano lokalno kupatni** (punkti 7.4), **so uzo aver talohalovela ini aktivipe save siton vaŝ „phandipe ano sistemi sa instituciengo ani lokalno maŝkaripe save siton kotar djivdipasko semnipe vaŝ te zoralikaripe romana populaciako“** (7.4.3).

Sar so lepardilo Ministribe vaŝ djivdipasko maŝkaripe, rudaripe thaj thanesko planiripe e Thagarutnake „Strategia vaŝ anglunisaripe paŝloipe Romengo“ dendilo te ovol legardutno klidutne resjengo phande e agorisipa problemi beŝipe Romengo (punkti 2.1, 2.2) so uzo aver talo halovela ini realizuipero rodipasko thaj anketako kotar kheripe manlgipe Romengo (2.2.1), zoralipe institucionalno kapacitetjengo ano kherutnengo agenciengo thaj aver organizaciengo save kerena buti kotar beŝipe ano khera ano lokalno thaj nacionalno niveli, hema ini „**Saniripe urgentno situaciengo ano slamja thaj tradipe slamjengo**“ (punkti 2.3) **so uzo aver talo halovela ini „Tradipe beŝipaskethanengo (slamjengo) ano save o ĉhinadipe siton but bilaĉe thaj save naŝti te astarenpe procesea anglunisaripaske thaj laĉharipaske“** (2.3.1).

Komesariati vaŝ tradime Thagarutna Republika Srbiako sito raŝtrako organi savo pedo fundo Kanuni kotar tradime kerela bukja save siton phande vaŝ zorakharipe statusi tradimengo, te kerolpe bajo tradimenge, te legarelpe evidencia zorakharde akale kanunea, harmonizacia devipasko aŝutipe tradimenge kotar e rig aver orgajna thaj organizacie ani phuv thaj avrijalutnipe thaj te kerolpe bajo kotar jekha-jakh thaj po vakthi devipe odole aŝutipasko, te resolpe beŝipe jase te arakholpe aver beŝipe ano regioni teritorialno jekhutnako, te resolpe ĉhinadipe vaŝ inaripe tradimengo ani thana save mukhle jase aver regiojna kote Komesariati phenela, jase dji olengo savakhtuno dikhlaripe ano aver ĉhane. Nacionalno strategia vaŝ agorisipe puĉipe tradimengo thaj interno naŝutne manuŝengo, savi lela Thagarutni ani maji 2002.godine, definiŝime siton fundone resja thaj direkcio keribaske Komesarijateske vaŝ savakhtuno agorisipe tradimenge problemja ani Republika Srbia. Buti pedo laĉharipe ĉhinadipengo vaŝ inaripe tradimengo ano phuvja hanigake thaj te arakholpe ĉhinadipe vaŝ lokalno integracia tradimengo save dende rodipasko lil jase veĉ astarde raŝtrunipe Republika Srbiako, duj siton fundome, jekha-jekh tretirime droma vaŝ savakhtuno agorisipe tradimengo puĉipe ani Republika Srbia. „Strategia vaŝ anglunisaripe paŝloipe Romengo“ anglodikhlarde kaj Komesariati sito vaŝ agorisipe beŝipe ano khera thaj problejma Romengo tradime thaj naŝutne (punkti 2.4) so talohalovela „Arakhipe tehnikake agorisipe vaŝ laĉharipe ĉhinadipe djivdipasko thaj sanitarno higijenake ĉhinadipe“ (2.4.1); Napja thaj akcie ano reso adikhardo inaripe Romengo ani Kosovo thaj Metohia“(2.4.2) thaj „**Napja thaj akcie ano reso savakhtuni integracia**“ (2.4.3).

Prekal dokumenti „Fundone principja thaj direkcije phande e evikcia thaj tradipe save formirime pedo barjaripe“ savo gatisargja specialno raporteru Uče komesariatesko Khedutne naciengo šužo phenelape kaj „dji sa jekhrnido ulavde akterja šaj te kerol, sankcionišinol, rodela, bahaminela, inicirinela, dela davia jase lela pedo zoralikane evikcie, **raštra siola godaripen vaš anglune obligacie istemalkeripe manuškane hakaja thaj humanitarno norme, vaš te arakholpe pačavipe hakaja save kedime siton ano obligatorno halovipe thaj principja maškarmutno publikako juridipe,** savo sar phendilo ano akala direkcije. Akava, numa, na cidela aver rig kotar **odgovornost**, ano odova ini vastalutne projektete thaj bučarne ano projekti, maškarmutne finansijsko thaj aver institucije jase organizacie, transnacionalno thaj aver korporacie, thaj disave djene save šaj te astarenpe sar privatno khereskemanginutne thaj phuvjakemanginutne“.

Numa ano bešipe savi dizaki direkcija organizuingja 4, 18. thaj 23. aprilea ano savo gatisardilo tradipe bešipasko thanesko leparde **raštrake orgajna na lele aktivno kotor**. Djenutne Direkcijake vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja lele kotor ano akala bešipe, hema na sikavde nisavi iniciativa savea šaj te dikholope olengo aktivno leipe kotor ano tradipe dizutnengo bešipasko thanesko.

Ano angluno, kotar akala trin bešipe, lela kotor djenutni Ministribasko bukjako thaj socialno politikako savi phengja kaj Ministribe informišingja centrjen vaš socialno buti ano lokalno korkorodirekcija kaj kana kerelape tradipe bešipasko thanesko uzo „Belvil“ Dizaki direkcija Diz Beograd ka legarol Romen save siolen savakhtuno/jekhvakhtuno bešipe ani olengi teritoria. Djenutni Ministribaski informišingja e djenen ano bešipe, maškar savo sine ini javerutno Uluvutno dizutnengosko, kaj Ministribe na nole kompetencie pedo savo fundo lela kotor ano tradipe, a ini na nole vastušea savenca šaj te ažutinol tradipe, sar adjahar kergja tana tradisalo biformalno bešipaskothan tali purt „Gazela“.

2.2. Keripe Dizjako direkciako Diz Beograd

Manglape te leparolpe kaj bučarne ani Ekspertske servisi Uluvutno dizutnengo disave droma kerde vakheribe e dizutnenca biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ – ano avgusti 2009. berš kana dizutne bešipaske thaneske kerde protesti phande e činadipa djivdipaske thaj kaj kerdilo atakja pedo olende; ano juli 2010. thaj 2011. berš kana lelile anglodavie kotar dizutne ano bešipaskothan thaj kedisale informacie phande e realizuipa „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ thaj poagor ano aprili 2012. Berš, disave kurkja anglo tradipe. **Činandipe djivdipaske ano bešipaskothan sineton but bilače – na sine zorale objekatja, haniga, septikake grope thaj avrijalutno kenefi, higijenake činadipe sineton but bičhaladipaske, a butipe dizutne rovenape pedo bilače materialno čhidaipe thaj sikavela pedo problemi phando e khuvipa pi buti, skoluipa čhavorengo, reslipa hakajengo pedo sastipasko thaj socialno uluvipe, atakja pedo olende, thaj sikavipe bitolerancia dizutnengo kotar pašutne dizake blokja.** Disavo gedno dizutnengo ano bešipaskothan na sinolen personalno dokumentja. Dizutne bešipaskethaneske sineton ini familie tradime kotar Kosovo thaj Metohia savenge prekal olengo

phenipe, numa tradipaski legitimacia save lele kana ale ano Beogradi, khonik na dendoj olenge ažutipe vaš te agorisinen poro statusi, savo reselape prekal Komesariati vaš tradimengo.

Tradipe dizutnengo bešipaskohtanengo sine musaj na numa vaš odova so ov ulo bariera vaš barjaripe Dizjako, **već ini vaš činandipe ano save on djivdinena**. Numa, ini uzo odova so beršenca sine šužo kaj dizutne akalesko, hema ini aver biformalno bešipaske thana ano Beogradi, djivdinena ano but bilače činandipe, kompetentno orgajna nane kedime gendja ni kotar gendo dizutnengo ano bešipaskohtan thaj kotar olengo manglape, ni na lelile napja vaš te resolpe te realizuinen thaj te uluvinen fundone manuškane hakaja.

Ano akava dikhipa numa šukhar buti kergja Dizaki direkcija, savi prekal Sekretariati vaš socialno uluvipe disave droma zorakhargja gendo dizutnengo ano bešipaskohtan. Ano marti 2012. Berš Sekretariati evidentiringja 128 familie, jase paše pondj šelutne manuša e registruime savakhtune/jekhvaktune bešipa ano Beogradi, a paluna evidencia savi kerdili anglo tradipe zorakhardilo kaj sine 133 adjahar familie, jase 472 persone.

Ano „Akciono plani vaš tradipe biformalno bešipasko than uzo Belvil“ dizutne thagarutne zorakharde kriterijumja prekal save manglape o familie te resen hakaj pedo fundo tradipasko. Dizutnengi direkcija pere obligacie čhivgja pedo duj grupe dizutne bešipaskethaneske – „kherutnipe kotar Beogradi thaj interno tradime familie kotar Kosovo thaj Metohia“. Familie savenge djene siolen savakhtuno bešipe ano aver lokalno korkorodirekcije ani Srbia na sine anglodihlarde te agorisinol olengo problemi kotar tradipe soske adikharlape sine kaj kotar olengo agorisipe problemesko thaj integracia logari manglape te legarol Ministribe bukjako thaj socialno politikako thaj diza jase komune ano save siolen kanunipasko savakhtuno bešipaskohtan. Ano „Akciono plani“ leopardiol kaj Dizaki direkcija „resla halovipe e Ministribe bukjako thaj socialno politikako kaj ministribe lela godaripen vaš tradipe akale familiengo“, a kaj pratsav si kaj familienge save ano Beogradi ale kotar aver kotora Srbiake resenape aver hakaja „formirime pedi premisa kaj akala familie siolen kher ano aver kotora phuvjake thaj kaj sitoj buti kotar ekonomikane migrantja, save ale ano Beogradi vaš te roden buti“ thaj kaj „dizake thagarutne na mangena te zorakharen podur migracie kotar gavutne maškaripe ano biformalne bešipaske thana thaj na lena godaripen vaš te dihlaran akala familien“. Familie save sinolen obligacia te sine kaj siolen mangin pedo bilo savi forma bešipasko objektesko ani teritoria Republika Srbiake musaj te registrinen ola ko dizako Sekretariati vaš socialno uluvipe. Sako ko siole daj mangin na nole hakaj pedo ažutipe Dizako palo tradipe.

Dizaki direkcija dikhlargja mangineski situacia familiengi thaj prekal dikhlaripe Uluvutno dizutnengo na sine situacia bilače istemalkeribasko, jase kaj hakaj pedo ažutipe palo tradipe resle familie save siolen mangin. Numa, cidisalo kotar pratsav kaj Dizaki direkcija Diz Beograd na ka ažutinol dizutne bešipaske thaneske e savakhtuno jase jekhvaktuno bešipe avri Beogradesta. **Palem, palo cidipe Ministribasko bukjako thaj socialno politikako te dikhlarol kotar tradipe thaj integracia dizutnengi bešipaskohtaneski ano lokalno korkorodirekcije avri Beogradesta, Dizaki direkcija Diz Beograd ano maškaripe e ina dizjenca thaj komunenca lela obligacia phando olenge agorisipa problemesko, a dikhlarela ini te resol vastuša vaš savakhtuno thaj adikhardutno agorisipe olenge khereske manglape kotar ka ovul avazi.**

„Akciono plajnea“ Dizaki direkcia dengja kaj hakaj pedo nakhibe ano jekh bešipasko jekhutno (stani) siolen familie savenge dženen ano marti 2012. berš, kana Dizaki direkcia paluno drom registruingja dizutnen bešipaskothaneske, dživdinena khupate ano jekh kher. Anglodihlardilo kaj familie save siolen kotar 1 dji 5 džene perela jekh mobilno bešipaski jekhutni kotar 14,8 m², a kaj familie kotar 6 thaj pobut džene delape po duj mobilno bešipaske jekhutne, sa thanea kotar 29,6 m². Poagor familienge e dešujekh thaj pobut džene manglape te delpe trin mobilno bešipaske jekhutne sa thanea kotar 44,4 m². Dendilo kaj mobilno bešutne jekhutne te čhivenpe ano pondž dizake lokacie save ka oven kerdime e sa infrastruktura, jase kaj ka oven lačharde thaj kerdime pašibaske droma, te resolpe kanalizacia, phiribe pajnesko thaj elektrikaki energia ano sakoja mobilno bešipaski jekhutni. Ano bešipaskethana ka čhivenpe sanitarno kontejnerja save silen tuš kabina, bojleri, toaleti, a gendo sanitarno kontejnerjengo sito adaptirimo kriterijumeske kaj majbut pondž persone istemalkerena jekh toaleti, a deš jekh tuš kabina.

Poagor, „Akciono plani“ anglodikhlarela kaj Diz Beogradi ka pokinol elektrikaki energia, pani thaj leibe buništengo vaš anglune trin maseka kotar momenti nakhibe ano kontenerja, a palo odova akala hardjipe manglape te den familie, so ka lačarolpe klidutnipa kontrakti e dizutnenca nevo formirimo bešipaskethanesko.

Ano gatisaripaske bešipe dženuzne Dizaka direkciake informišinde Uluvutno dizutnengo kaj ano rami e „Akciono plajnea“ vaš tradipe biformalno bešipaskothan „Belvil“ **adikhardile pondž publikake bešipe e dizutnenca biformalno bešipasko than uzo „Belvil“ pedo save on informišisale kotar leparde kriterijumja, thana dislokaciake, ažutipe pedo savo šaj te adjukaren, napja integraciake save manglape te kerenpe, skolupe čhavorengo, šajipe khuvipe pi buti hema ini pharuvipe save kerdile, a save kerde te cidolpe kotar akciono plani thaj aver.** Ini kaj sine anglodikhlardilo kaj akala konsultativno bešipe adikharenape sakova kurko dji na kerelape dislokacia, prekal halovipe dji save Uluvutno dizutnengo alo kotar dikhlaripe gatisaripe tradipasko, a ini prekal phenipe ano leparde „Akciono plani tradipasko biformalnobešipasko than Belvil“ adikhardile pondž adjahar bešipe – 15. Thaj 30. marteja thaj 5, 12. i 24. aprilea 2012. berš.

3. TRADIPE

Dizaki direkcija Diz Beograd planiringja te tradol dizunen biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ legariba ano duj faze. Ano angluni siton pondj nevo formirime bešipaskethana ano štar dizake komune (Palilula, Obrenovac, Rakovica, Čukarica) tradisale dizutne bešipaske thaneske save sinolen registracia jekhvakhtesko jase savakhtesko bešipe ano Beogradi, a na sine bešte ani trasa avutne dromutneske, sar ini Roma savo savakhtuno/jekhvakhtuno bešipe siolen ano lokalno korkoro direkce avri Beogradesta (Bojnik, Vranje, Žabalj, Niš, Novi Sad, Lebane, Leskovac, Požarevac, Prokuplje, Šabac). Ano dujto faza, kotar anglojevend 2012. berš, Dizaki direkcija ka tradol dizutnen bešipaskethaneske save bešte ani trasa avutne dromutneske. Avazi sito kotar 93 familie, jase paše pondj šelutne persone savengo tradipe manglape te resolpe pedo fundo projektesko savo e Diz manglape te legarol uzo ažutipe Evropaki investiciono banka.

Planirisalo kaj angluni faza tradipaski realizuinelape 24. aprilea 2012.berš thaj manglape sine te lagaren kompetentno dizake sekretarijatja, servisja thaj publikake firme (servisi urgentno ažutipasko, jagako ačhavutne brigade, komunalno thaj inspekciako servisi, komunalno publikake firme) uzo devipe dumo kompetentno raštrake orgajnengo. Numa, sar Ministribe bukjako thaj socialno publikako na resla adekvatno koordinacia e centrenca vaš socialno buti ano lokalno korkoro direkcija avri Beogradesta tradipe trumisalo vaš 26. aprili. Manglape pana jekh drom te leparolpe kaj Ministribe bukjako thaj socialno politikako, prekal Kanuni vaš ministribja, sito vaš bukja integracia Romengi ano lokalno kupatni, sar ini kana kerelape tradipe dizutnengo biformalno bešipasko thanesko tali phurt „Gazela“ Ministribe bukjako thaj socialno politikako te ovelole aktivno rola thaj ano maškaripe e lokalno korkorodirekcienca reselape integracia Romengi ano diza thaj komune ano save siton tradime. Džnutne centreske vaš socialno buti thaj lokalno korkorodirekcija ano Leskovaci, Niši, Surdulica, Lebane, Bojnik phenena kaj najsaripa koordinaciake thaj ekspertske thaj materialno devipe dumo save lele kotar akava Ministribe kana tradisale dizutne tali phurt „Gazela“ po loke, po kvalitetno, po organizuime legardile olengo dikhlaripe thaj integracia ze so sine situacia e dizutnenca bešipasko thaneske ko „Belvil“ ano savo Ministribe na lela kotor.

Uluvutno dizutnengo, direktno, butemasekengo dikhlaripa tradipe dizutnengo bešipaskothanesko, zorakhargja kaj Ministribe bukajko thaj socialno politikako na kergja ano rami pere e Kanunea zorakarde obligacienca vaš te dikhlarol kotar integracia Romengi ano lokalno kupatni, sar ini ano leopardutne gatisaribaske bešipa, savende džnutne Uluvutno dizutnengoske lele kotor sar dikhutne, nane informišinde Dizaki direkcija kotar sebebja vaš savenge na lena kotor ano tradipe, jase vaš soske e aktiviba ačhavdile palo so informišinde centre vaš socialno buti ano lokalno korkorodirekcije kaj o dizutne biformalno bešipaskethana uzo „Belvil“ save siolen jekhvakhtuno/savakhtuno bešipe pedo olenge teritorie ka oven bičalde te inarenpe ano odola komune.

Adjahar keripe Ministribasko reslilo po sar problemja save sine po angle so ka kerolpe tradipe, adjahar ini problemjenge save si ano butipe lokalnokorkorodirekcije ano save dizutne bešipaske thaneske uzo „Belvil“ tradisale. Atoska, Dizaki direkcija ano periodi kotar 20. dji 26. aprilea ano maškaripe e lokalno korkorodirekcienca organizuingja leipe thaj dikhlaripe dizutnengo bešipaskethanesko thaj generalno vakhardilo kotar obligacie save lela phando olenga po dur integracia. Diz Beogradi lela obligacia kaj,

lokalno korrordirekcije, kotar poro budžeti ka pokinol vastušea vaš jekh var thaj urgentno ažutipe tradime dizutnenge. Vakheribe savo astardilo kaj sakola familiake savi trandingola ka dolpe jekh var ažutipe kotar 20.000 dinarja, a familienge save ano mangin siolen bičhinadipaske bešipaske objektja po 100.000 dinarja vaš olengo lačharipe, numa ano duj situacije, familie Pelifanović ani Surdulica thaj familia Veselović ano Žabalj², kerdilo. Klidutnipa dizakopočekatunesko kotar 9.maji 2012.berš Sekretariati vaš socialno uluvipe Diako direkciako lela jekh avazipe kaj centrjenge vaš socialno buti ano ina lokalno korokordirekcije legarena sa 4.420.000 dinarja vaš akaja buti.

3.1. Procedura tradipaski kotar bešipaskothan – pačavipe barikanipasko tradimengo thaj uluvipe manušikane hakaja

Tradipe romane bešipaskothanesko uzo „Belvil“ 26. aprilea 2012. berš lelapo ano 6.30 sati, a ina timja ekspertsko servisi Uluvutno dizutnengo dikhlargja tradipe kotar bešipaskothan uzo „Belvil“, sar ini khuvipe familiengo ano pondj neveformirime bešipaskethana ano štar beogradseke komune thaj olengo dikhlaripe ano Vranje, Leskovaci thaj Niši. Uluvutno dizutnengo dikhlargja keripe publikake orgajnengo kana kerdilo tradipe bešipasko thanesko. Pedo fundo metodologiako dikhlaripe savo Uluvutno dizutnengo gatisargja pedo fundo principesko savo sito ano Raporti specialno raporterlesko Khedutne naciengo kotar evikcia dikhlardilo čhane tradipasko, lelile napja vaš pačavipe manušikane hakaja kana kerdilo tradipe.

Uzo Uluvutno dizutnengo tradipe dikhlarde ini džanutne Delegaciake Evropaki unia, Učo komesariati Khedutne naciengo vaš manušikane hakaja (OHCHR), Uče komesarajati Khedutne komesarijati vaš tradime manušengo (UNHCR), sar ini džanutne maškarmutne thaj kherutne bithagarutne organizacie: „Amnesti International“, „Praxis“, „Regionalni centar za manjine“, „Beogradski centar za ljudska prava“, „Centar za istraživanje etniciteta“, „Centar za prava manjina“. Kana kerdilo tradipe na dikhisalo kaj si džanutne kotar raštrake orgajna.

Phiribe dromesko uzo bešipaskothan ačhavdilo ano 06.30 sati thaj na inardilo ani funkcija dji po agor tradipasko. Kotar dinamika traj realizuip tradipasko logari sine kerena džanutne dizake sekretarijatske, a legarde paše štar šelutne bučarne dizake komunalno firmengo (JKP „Gradska čistoća“, JKP „Zelenilo“, JKP „Beograd put“, JKP „Vodovod i kanalizacija“, JKP „Parking servis“, JKP „Beogradske elektrane“, GSP Beograd, „Zoohigijena“, JP „Javno osvetljenje“, „Elektroizgradnja Beograd“, SP „Lasta“). Devipe dume ekipe urgentno ažutipaske, jagako ačhavutne brigade, komunalno policia save sine locirime maškar bešipaskothan. Ministribe androne bukjengo regulišinga phiribe dromesko thaj dikhlargja tradipe. Keripe daj zoralipe prekal dizutne bešipaskethaneske na dikhisalo, so pobut na manglape sine

² Akala familie sineton bešte ano lelutnethana savengo bešipe sito ano diza uzo komuna ano save djene familiake siolen savakhtuno bešipe. Olenge trubunikano bešipe resilio pali procedura savi inicirinja Uluvutno dizutnengo, a vaš mukhlape ani buti vaš save lepardutne love nane dendile, ombudsmani legarela adekvano procesi.

nisavi intervencija policijski, numa kana kerdilo izoliripe thaj te arakhollpe baraka ani savi arakhlilo thaj sig cidisalo eksplozivno bomba.

Sa vakhti dženutne Diz Beogradeski sine pedo duj dikhavne thana, hema ini ano aver thana ano bešipaskothan thaj uzo oleste, dena informacie kotar tradipe. Dženutne Sekretarijateske vaš socialno uluvipe thaj dženutne centri vaš socialno buti dende manglutne informacie dizutnenge bešipaskethaneske save sine interesuinenape vaš šajipe te len socialno ažutipe.

Dženutne Uluvutno dizutnengoske na dikhlarde kaj odola so kerena tradipe, ani akaja faza, na kerde diso vaš te ignorišinen dizutnen ni na sine daj phagipe manuškane hakajengo. Individualno problemja save ikliste kotar akava dive, dženutne dizake serviseske agorisinde pedo than mangipa te keren bajo vaš sakova dizutno bešipaskothanseko.

Po misal, disave familie, a Uluvutno dizutnengo pačavisalo kaj sito alavi kotar majhari štar familie, save prekal plani mangape sine te oven tradime ano lokalno korkorodirekcije avri Beogradesta, odova dive pharuvingde gndipe sikavipa manglape te ačhon ano Beogradi, a jekh dizutno na mangla te bešol ano lelutnothan ano Beogradi. Dženutne Dizake kotar olenge rodipe ikliste thaj čhivdelen ano beogradeske neveformirime kontejnerenge bešipaskethana.

Ano vakheribe e dizutnenca ano bešipaskothan, dženutne Uluvutno dizunengoske, informišisale kotar odova kaj kotar planirimo tradipe angluno drom informišisale ano marti, kana olenge sikavdile ini šajipe vaš bajo thaj podur integracija. Jekh kurko po angle tradipasta informišisale ini kotar data thaj čajikane lokacie ano save djana, a ano marci 24. aprili lele rndosko lil thaj lokacia pedo savo sakoja individualno familia ka ovol tradime. Dikhlardilo kaj disave familie, save siton planirime vaš te inarenpe ano poro than ano diza thaj komune ani Srbija, na sinolen sa manglutne informacie kotar tradipe thaj bešipe ano khera savo olenge ka arakholpe ano odola komune thaj ini bi odova so on na sine opipe tradipaske, na sine čalarde. Kontra odoleske, familie e savakhtune bešipa ano Beogradi djande sa o kotora planeske phande e tradipa, a olenge anglo tradipe dendile agorisipaske lila vaš iklovipe, sar ini hramimi informacia kotar lokacia thaj data nakhipaski. Impresia Uluvutno dizutnengoski sine kaj tradipe familiengo sine bizoralipa, a kaj dizutne bešipaskethaneska čalarde vaš odova so sar phende palo dešupondj berš djivdipasko ano bišajipaske činandipe ka oven tradime ano bešipaske objektja e adekvatno infrastruktura.

Tradime familienge dendile lila kotar bešipe Sekretarijateske vaš inspekciake bukja diz Beograd kotar keripe agorisibasko lil prekal dujto persona. Ano lila bešipaske phendilo kaj manglutneske reselape te ikalol kotar objektja sa so oleste manglape, palo savo kerdilo registri mobilno manginesko. Lila bešipaske hraminde djene familiake, save informišisale kotar registraciake table kamionenge ano save čhivdile olenge šeja.

Bučarne komunalno firmengo, save ažutinde dizutnenge bešipaskethaneske te čhiven pere šeja ano daj kotar šeludeš kamiojna thaj autobusja, e bukja lele ano 8.30 sati. Vakhteski situacija sine šukar, sine lačho vakhti, a temperatura paše 25 stepeljna.

Doktorja urgentno ažutipaske dikhlarde e dizutnen po angle so khuvde ano autobusja, a intervenišinde disave droma, dejipa ažutipe phurane personenge, khamne romnenge thaj čhavoreng (dikhavno sine čhavo e čhavidpa šheresko saveske sig kerdilo bajo thaj legardilo pe daja/dadea ano dukhavnokher). Ano bešipaskothan sine disave persone e invaliditetea thaj disave khamne romna save sine tali kontrola doktoresko, hema na lelile nisave ulavde napja prekal olenge.

Transporti thaj pakiripe manginesko sine arakhlilo e sa familienge. Pedo autobusja thaj kamionja hramime sine anava bešipaskethanenge, jase anava dizjenge thaj komunenge ano save familie tradisale. Zorakhardilo ini rndo nakhipasko, jase angluno kerdilo transporti familiengo kotar ano beogradske komune, a palo odova komune thaj dizja ano Srbia. Kana kerdilo transporti familiengo, dženutne Sekretarijateske dikhlarde si mi sa familie ano autobusja vaš planirimi lokacia nakhibaski. Transporti kerdilo uzo kontrola jekh dženensko Sekretarijatesko. Adjukaribe pedo transporti ini uzo baro gendo autobusjengo thaj kamionjengo vaš transporti manginesko nakla dji po plani adjahar kaj sine nervoza maškar manuša save pobut saatja adjukarde vaš nakhibe. Kana pakirisalo mangin dizutnengo ažutinde komunalno bućarne uzo kontrola dženensko Sekretarijatesko vaš inspekciake bukja save kerde registracia mangineski. Adjahar, po jekh dženo familiako sine kana kerdilo čhivibe manginesko ano kamionja.

Dji sine tradipe na dikhlardilo kaj dženutne Sekretarijateske kerde registruibe personengo bi personalno dokumentja thaj sastipaske legitimacie, hema e dženutnenge Uluvutno dizutnengoske phendilo kaj olengo evidentiribe planirimo pedo khuvibe ano mobilno bešutnipaske objektja. Adjahar, impresia sitoj kaj dizutne sine informišime kotar procedura vaš te lenpe akala dokumentja.

Bućarne veterinarjengo serviseske kerde evidencia džuklengi thaj aver kherutne dživutrenge ano bešipasko than thaj lele gendja kotar olenge manginutne manuša. Evidentirime kherutne dživutne tradisale kotar auto veterinarjengo servisesko dji lokacia ano kote gele olenge manginutne manuša.

Palo iklovipe dizutenngo kotar bešipaskothan, palo 16.00 sati komunalno servisja lele te araven objektja save anglodikhlarde vaš cidipe kotar akaja lokacia adjahar so džanutne komunalno fimengo khuvde ano sakova objekti, dikhlarde kaj ando olende nane manuša ni bistarde šėja, thaj palo odova kerdilo aravipe.

Bučne Uluvutno dizutnengoske ano 19.00 paluno drom sine ano bešipasko than. Ano kotar bešipaskothanesko save nane tradisalo, jase ano savo ačhile dizutne savengo tradipe planirimo vaš septembri 2012. berš djivdipe nakhela sine normalno.

Tradibasko kotar bešipaskothanesko sine čučo, objektja aravde hema kotar lokacia na sine cidisale aravde objektja. Adjahar situacia sine ini 27.aprila ano 8.15 sati kana bučarne Uluvutno dizutnengosko sine ano bešipasko than thaj ko dizutne save nane tradisale thaj zorakarde kaj kotar tradimasko kotar aravde objekta nane cidisale.

3.2. Khuvibe ano neveformirime bešipaskethana ano Beogradi

Ano pondj neveformirime bešipaskethana ano dizake komune Čukarica, Rakovica, Palilula thaj ano Obrenovci tradisale 487 dizutne biformalno bešipaskethaneske, jase 124 familie. Khuvibe dizutnengo bešipaskethaneske uzo „Belvili“ ano neveformirime konternerjenge bešipaskethana legardilo uzo avazipe butipe tradime dizutnengo. Disave olenda ano bešipaskothan Jabučki rit na mangle te len natarja kontejnerjenge soske adikharena kaj o bešipaske thana ano save manglape te bešen dur kotar e diz thaj odova na mukhela olenge te keden sekundarno sirovine so sito fundono čhave vaš te keren bizinisi. Sikavdile kaj šaj te den rodipasko lil ano dizako Sekretarijati vaš socialno uluvipe vaš dislokacia ano aver bešipaskothan. Kana khuvde dizutne na sine protestja thaj opipe puranebešutnengo ini kaj ano bešipaske thana ano Resniko thaj Dren ano Obrenoci, uzo policia tradipe arakhle ini džene kotar privatno agencie.

3.2.1. Dizaki komuna Čukarica, bešipaskothan Makiš

Trin autobusja e familienca kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ thaj kamiojna olenge manginea ale ano bešipaskothan „Makiš“ ko 10.15 sati, dji o štarto autobusi alo ko 12.20 sati. E anglune romane familienca ano bešipaskothan ale ini duj ekipe urgentno ažutipaske. Ano bešipaskothan e familien adjukarde dženutne Lolo trušeske kotar Čukarica e habaske thaj higijenake paketjenca, komunalno policia, džanutne Ministribaske andrune bukjengo, džanutne Centreske vaš socialno buti Čukarica, sastipaski medijatorka thaj džanutne dizake Sekretarijateske vaš socialno uluvipe. Dženetne Centreske vaš socialno buti vakherde e familienca thaj informišinde kaj ano paraštuj 27. aprilea ka vizituinen bešipaskothan Makiš vaš te informišinen olen kotar odova sar šaj te resen hakaj pedo themutni kužina thaj matrijalno arakhipe. Satipaski medijatorka e familijen informišingja kotar odova kaj patronažno servisi Kher sastipasko ano paraštuj 27. aprilea ka vizituinol bešipaskothan vaš te putaren sastipaske dosijea thaj kaj ulavdo pačiv ka den vaš vakcinacia čhavorengo, khamne romnenge save si ofto, a jekh sitoj pašo te bijanol. Dženutne dizake Sekretarijateske vaš socialno uluvipe dende natarja kotar bešipaske jekhutne palo so džanutno familiako hramingja leibasko deibasko lil. Mangin kotar kamioni lelili pedo fundo

evidenciako lilesko savo kerdilo kana tradisalile kotar biformalno, a čhivibe šejengo kerde bučarne

komunalno firmako. Na evidentirisalo daj sugestia kana vakharlape kotar dislokacia šejengo.

Khuvibe ano bešipaske jekhutne, jase olengo putaripe, devipe natarjengo thaj evidenciako lil kotar devipelejipe kerdilo prekal poangle zorakhardo rndo, hema na sine adaptirimo vaš ulavde uškavde kategorie personengo. Dženutne Uluvutno dizutnengo phende kaj manglape e khamne romnenge te čhivenpe ano jekh bešipasko jekhutni prekal rndo, numa phendilo olenge kaj kotar zorakhardo bukjako našti te cidolpe.

Bešipaskothan, savo sito uzo pana jekh adjahar kontejnerengo bešipaskothan, dur sito dešuduj kilometarja kotar centri dizako thaj šukar sito phando publikake dromutnenca e aver dizake kotorjenca. Ano bešipaskothan sitoj šukar infrastruktura – elektrika čhivdili thaj ulavdili pedo bešipaske jekhutne, numa ano disave dikhlardilo kaj nane elektrika, so bučarne EDB pedo than agorisinde; ulavdili ini mahalako dudljaripe; than pedo savo arakhelape bešipaske jekhutne sito betorinimo. Bešipaske jekhutne na sine pana lačharde šejenca, ano podi sito laminati. Čhivdile ofto sanitarno jekhutne savenda sakoja siola po duj sanitarno kombja, jekha tuš kabina, duj lavaboja thaj dikhlarno. Kotar avruni rig sanitarno jekhutnake sitoj e hanig. Dji leibe khuvibasko, bučarne JKP Beogradsko pajnesko phiribe thaj kanalizacia lačharde distribucia pajneski.

3.2.2. Dizaki komuna Čukarica, bešipaskothan Jabučki rit

Khuvibe familiengo ano kontejnerjegno bešipaske jekhutne ano bešipaskothan „Jabučki rit“ lelape ano 12.45 sati tali kontrola Sekretarijatesko vaš socialno uluvipe. Sig po avibe, sa avutne dizutnenge, save sine pedi lista tradimenge, dendile bešutnipaske jekhutne. Rndipe khuvibasko kerdilo rndoa, pedo poangle kerdimi lista. Ano bešipaskothan khuvde 22 familie. Duj familie na lele natarja thaj gele, šov familie ni na ale ano than. Familie (jekh dujedženegi thaj jekh jekhedženoski) save na mangle te khuyen phende kaj sebepi sito duripe bešipaskothanesko kotar diz. Bešipasko than kotar o centri dizako dur sito paše trijanda kilometarja thaj phando sito e publikake autobusjenca. Kontejnerjengo bešipaskothan

vazdisalo pedo adekvatno infrastruktura uzo phurano bešutnipaske kerutnipe. Kotar dujšel metarja e kontejnereske bešipaske thanesta siton skola, hurdelin, ambulanta, marketi thaj centri bešipaskothan Jabučki rit. Džene familienge phende e bućarnenge ko Uluvutno dizutnengo kaj sine informišime kaj ka oven dislocirime ano akava bešipasko than hema kana ale halile kobor ov sito dur kotar e diz. Familienge dendilo turvinutnipe te nakhen ko dizako Sekretarijati vaš socialno uluvipe e ruidjisariba vaš te delpe aver bešipasko than.

Komunalno policia kergja koordinacia aktivipaske e komunalno bućarnengo save lele šėja kotar kamiojna dji kontejnerja, a džanutne Lolo trušesko e personenge save ale dende paketja e haba thaj higijenake paketja. Džanutne Centreske vaš socialno buti, Departmanti Palilula – Servisi vaš bare thaj phure manuša, sakola familia kerde vakheribe thaj kedinde gendja phande e socialno situacia. Ano jekh vakhti, tradime dizutne sikavdile kotar odova sar šaj te resen hakaj pedo matrijalno ažutipe thaj te registruinenpe te istemalkeren themutni kužina. Sastipaske medijatorke kotar komuna Palilula kedinde gendja kotar persone bi sastipaska legitimacia. Sa vakhti dji sine tradipe sine odote servisi urgentno ažutipasko. Save duj drom dende ažutipe khamna romnake thaj personake e uće rateske presia. Ano solduj situacie palo intervencie, dizutnenge dendito turvinutnipe te nakhen ani hospitalizacia, hema solduj džene na mangle soske već palo dendo ažutipe sine pošukar.

Relacie sa servisjengo save kerde tradipe akale familiengo šaj te phenolpe kaj sine profesionalno uzo paćavipe manušikane hakaja.

Numa, dikhlardilo mukhlipe bukjako soske familie nane lele lil kotar evidintirime šėja već manglape sine te adikharen pe šereste gendja kamionjenge ano save siton olengo mangin. Disave dizutne kerde rovipe soske o šėja sine phagile kana kerdilo transporti.

Ano vakheribe e tradimenca kerdilo klidutnipe kaj na sinolen sugestie pedi procedura thaj tradipe, a bajo sikavde phando e duripa bešipaskothanesko thaj šajipe te kerolpe buti soske butipe olenda egzistirinela kedipa sekundarno sirovina, so ano činandipe palo tradipe sito but popharo. Džanutne Uluvutno dizutnengoske olende dende informacie kaj kotar olendi pherdi integracia bajo ka kerol Dizaki direkcia, sar ano gatisaripe vaš tradipe biformalno bešipaskothan phende džanutne Dizake.

3.2.3. Dizaki komuna Rakovica, bešipaskothan Brdo Rakovica (Resnik)

Khuvibe familiengo ano akava bešipaskothan ano savo čhivdile 22 bešipaske jekhutne lelilo kotar 14.00 sati thaj kerdilo uzi kontrola thaj koordinacia lepardutne dizake servisja thaj komunalno firme. Ano bešipasko than dikhlardilo kaj si privatno servisja arakhipaske savo angažuingja Diz save ano bešipaske than ačhile ini palo nakhibe kompetentno servisjengo thaj džanutnengo Uluvutno dizutnengoske. Premisa sitoј kaj arakhipe sine odote vaš protesti save dizutne Resnikeske organizuinde opipe vaš te aven odote o Roma. Ini uzo odova khuvipe ano bešipaskothan sine bi opipe thaj bi kedipe dizutnengo. Uzo džene privatno arakhibaske ano bešipaskothan ano vakhti khuvibe familiengo sine ini džanutne Ministribasko androne bukjengo save na intervenišinde, thaj ni na sine manglape vaš odoleske.

Buĉarne ko Uluvutno dizutnengo dikhlarde kaj ini ano akava beŝipaskothan na sine lila kotar evidentirimo mangin dizutnengo.

Dženutne Centreske vaŝ socialno buti informiŝinde familie kotar odova kaj ŝaj te resen hakaja pedo jekh var aŝutipe thaj rndomo materijalno aŝutipe, hakaj pedo habe ano themutni kuŝina thaj aver hakaja kotar socialno aŝutipe.

Daraipe tradime familiengo zumavinela duripe beŝiapsko thanesko. Ini uzo odova so phende kaj ĉhinandipe djivdipaske but poŝukar kotar ĉhinandipe ano save djivdinena sine ano biformalno beŝipaskothan uzo „Belvili“ sikavena sine daraipe sar ka len olen dizutne Resnikoske thaj sar ka keren bukja pedo fundo save dji akana arakhena sine peske vastuŝea vaŝ djivdipe.

3.2.4. Dizaki komuna Obrenovac, beŝipaskothan Dren

Ano beŝipaskothan Dren tradime familie ale paŝe 15.00 sati. Leipe ano beŝipaskothan kerde dženutne dizako Sekretarijatesko vaŝ socialno uluvipe, Centri vaŝ socialno buti Obrenovac, firme „Beograd put“ thaj „Beogradski vodovod i kanalizacia“, policia, komunalno policia, urgentno aŝutipe, lolo truŝ. **Keripe kompetentjengo kotar phendutne orgajna thaj servisja sine korektno, poulavipe keribe dženengo komunalno policiake, a prekal dizutne vakhtesta ko vakhti bilaĉho sine džentuno Centresko vaŝ socialno buti Obrenovac.** Biphanglo kotar akava fakti dženutne Centreske vaŝ socialno buti informiŝinde naŝutne dizutnen kaj o Centri ka anol agorisibaske lila thaj ka dol jekhvar lovesko aŝutipe palo identifikacia personengo so ale.

Ano akava beŝipaskothan dizutnenge dendile lila kotar avipe manginesko, save on hraminde. Sugestie pedo transporti ŝejengo na sinolen.

Numa, lokacia pedi savi o beŝipasko than formirisalo sito bipaŝarutnipasko, kotar duj riga phando sito bare balticenca, arakhenlape uzo regionalno drom savo legarela ano Banjanimi, a anglo beŝipaskothan, jase uzo drom si kanali pherdo pajnea. Beŝutnipaske jekhutne siton tang ĉhivdile jekh uzo dujto. E phuv pedo save ĉhivdile kontejnerja sito pajnalo, a buĉarne komunalno serviseske lele te sanirinen lokacia

čhiviba rizla, numa o pani ini palo odova sine odote. Pedo disave objekatja sine elektrikako kabali čhivdilo ano tikno učipe, dji pedo aver kontenerja sinole normalno učipe.

Khonik kotar lokalno dizutnipe na sine kana khuvde, hema ni na sine opipe kotar odova. Ano bešipasko than uzo dženutne policiake sine ini džene kotar privatno servisja arakhipasko.

Po avipe tradime familie kerde roviipe vaš bipašaripe thanesko thaj duripe lokaciako. Palo vakheribe e dženućenca dizako Sekretariati vaš socialno uluviipe, uzo harne diskusie thaj mothovdiipe kerdilo ulaviipe bešutnipaske jekhutne. Ano bešipasko than nane ale ofto dizutne, a Uluvutno dizutnengo informišisalo kaj duj olenda palo jekh vakhti ka aven.

3.2.5. Dizaki komuna Rakovica, bešipasko than Kijevo

Familie ale ano bešipasko than kotar 14.30 sati uzi kontrola Sekretariati vaš socialno ažutipe, savenge dženućenne dende natarja vaš bešipaske jekhutne. Vaš odova džene familienge hraminde lil kotar leipedeipe mobilno bešipaske jekhutne, uzo lepariipe kaj kontrakti vaš istemalkeriipe ka phanolpe ano periodi savo avela. Kana kerdilo khuviipe ano objekatja dženućenne Komunake dikhlarde ano savi situacia arakhenape bešipasek jekhutne thaj hraminde minusja save manglape te sanirinenpe (elektrika...). tradime persone lele lil kotar leipe manginesko, numa jekh familia savenge džene sinolen sugestia kaj kotar o transporti našavdilo jekh kotor mobileske šeja. Kana khuvde sa familie lele stampime regulatorno lila kotar kheresko rndo ano bešipasko than.

Kana khuvde familie ano objekatja odote sineton ini dženućenne MAB-eske Policiaki stanica Rakovica, komunalno policia, Dizako centro vaš socialno buti – Departmani Rakovica, Komuna Rakovica, Lolo truš, JKP „Gradska čistoća“ thaj sastipaski mediatorka. Dženućenne Centreske vaš socialno buti e Romenge save ale dende informacie thaj adrese Centreske vaš socialno buti thaj themutno kužinaki. Adjahar informišinde kaj dženućenne centreske ka aven ano bešipasko than vaš te sikaven olen kotar hakaja thaj procedure olengo reslipaske ano Centri vaš socialno buti. Sastipaski mediatorka sine ano sa familie save

ale thaj informišingja kaj ano aver dive ka avol e patronažno servisea thaj doktorjenca kotar Kher sastipasko. Dženutne Lolo trušeske sa familienge save ale dende higijenake paketja thaj paketja e haba.

Leiba ano dikhibe kaj ano akava bešipasko than ake disave berša djivdinena Roma, arakhlilo olenge elektrika, pani thaj kanalizacia. Ano bešipasko than si dešuduj haniga thaj efta sanitarno jekhutne. Bešipaske jekhutne na sine pana pherdile šejenca. Ajdahar ano pašipe bešipaskethanesko arakhelape marketi, autobuseksko tradipe, tramvajako tradipe, themutno kužina, a ano pašie sito ini Centri vaš socialno buti.

3.3. Leipe tradime personengo kotar romano bešipaskothan uzo „Belvil“ ano Niši, Leskovci thaj Vranje

Sar već mothavdilo e „Akciono plajnea vaš tradipe biformalno bešipaskothan Belvil“ planirimo sito kaj tradipe thaj integracia dizutnengo legarela logari Ministribe bukjako thaj socialno politikako. Sar Ministribe odova na kergja, tradime dizutne dislocirisa ano ina jekhutne lokalno korkorodirekcie a na ano bišuefta sar sine planirimo. Dujdženutne timja ko Uluvutno dizutnengo dikhlarde keripe kompetentno orgajnengo ani Vranja, Niši thaj Leskovaci, a uzo akala dizja Roma tradisale, jase inardile ano dizja Novi Sad, Šabaci thaj Požarevaci, thaj komune Prokuplje, Bojnik thaj Lebane.

3.3.1. Leskovci

Dženutne dizaka direkciake thaj Centreske vaš socialno buti ano Leskovaci, 26. Aprilea, informišinde bučarnen ko Uluvutno dizutnengo kaj phande e tradipa dizutnengo romano nacionalnipaske kotar bešipaskothan uzo „Belvili“ ano Leskovaci adikarde jekh bešipe e dženutnenca Dizako Beograd, a kaj dženutnenca raštrake orgajnengo na sine vakheribe kotar odova. Poulavdipe phendilo kaj bešipe e dženutnenca beogradeska Dizaka direkcia nane agorisalilo e šuže klidutnipa vaš savo čhane thaj vakhti ka kerolpe tradipe, anglo dikhlarde finansijsko vastušea vaš te kerolpe bajo thaj integracia e manušengo save siton tradime thaj orgajna save odola vastušea te arakhen.

Zorakhardilo kaj dženutne kompetentno orgajnengo kotar Leskovci nane djande čačikano gendo familiengo thaj personengo save inarenape ani Diz Leskovac sar komuna ano save siolen savakhtuno bešipe. Dizaki direkcia rodingja kotar policia gendja vaš savakhtuno bešipe vaš odola persone, hema dji ko momenti bešipasko e dženutnenca ko Uluvutno dizutnengo nane lele. Numa, leopardilli ini bioficialno, mujeski informacia kaj „situacia haotično“, soske disave persone siolen centralno gendja save lelile ano aver raštre, a aver persone olengo JMBG na lelilo ano Leskovci. Dženutne Dizake Leskovac phende kaj siolen informacie kotar odova kaj romane familie ano procesi kedipe gendjengo nane adekvatno kerde kooperacia, na phende thaj dende bičačikane personalno gendja kotar JMBG, savakhtuno bešipe, hanig thaj mangineski situacia. **Ajdahar, dženutne leskovaceska korkorodirekciake pačavinde pedi biverifikuimi infromacia kaj butipe olenda siolen familia ano Leskovaci thaj kerde logari kaj olengi familia olen ka lol te sine kaj olenge arakhelape loveske vastušea.**

Diz planiringja kaj manušen save nanolne mangin ano Leskovci jase save familia na lela čhivena ani kasarna „Južni logor“, hema sar vaš odova na rodinde mukhlape kotar Ministribe arakhibasko na sine

šajipe te čhivenpe familie ano akava objekti. Sa dji 16.30 sati dženutne Dizake Leskovac na sinolen agorisipe vaš trubunikano bešipe vaš familie save ano odova momenti sine po drom vaš Leskovci.

Autobusi e romane familienca savo alo kotar 20.35 sati adjukarde dženutne Dizake Leskovac, Centreske vaš socialno buti thaj dženutne policiake. Autobusea ano Leskovci ale saranduštar manuša, jase dešutrin familie, **savenda vaš bišuefta, jase ofto familie, manglape te arakholpe bešipe**, dji aver dešuefta sinolen kote te bešen. Uzo akala familie save phendile kaj ka aven ale ini duj familie save na sine ani lista savi kergja beogradeski direkcija kana kerdilo tradipe, a dženutne dizake sikavde gatisaripe te arakhen jekhvaktuno bešipe ini vaš akala duj familie.

Bučarne ko Uluvutno dizutnengo informišisale kaj jekhvaktutno bešipe vaš duj divenge, dji arakhelape adekvatno bešipe arakhlilo ano hosteli „Mimi“ ano centri Dizako. Phendilo kaj e diz ka anol pratsav te lol tali kiria kher ano savo ka čhivol akalen familie. Romane familienge dendilo habe thaj pani.

Dženutne Dizake, Centreske vaš socialno buti thaj Policiaka direkciaka Leskovac kana kerdilo kontakti e tradime personenca sineton profesionalno, sikavipa direktno ano than gatisaripe te šunen familien thaj te denolen ažutipe. Policia na sinola sebepi te reaguinol, ni na reaguinja, numa sine palo konvoji dji ko hosteli.

Ano direktno kontakti e familienca, dženutne ekspertske serviseske ko Uluvutno dizutnenge dikhlardo kaj o manuša siton tehne thaj kaj nane bičalarde e tradipa. Sikavde bajo vaš čhane pedo savo ka resen buti thaj love thaj dileme ka len mi daj ažutipe kotar diz Leskovci, hema putarde phende kaj akava tradipe pošukar vaš olengo avutno vakhti.

3.3.2. Niši

Čhivipe tradime personengo kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ save sinolen savakhtuno bešipe ano Niši, lelape kotar 19.30 sati. Kana čhivdile familie ažutipe dende štar bučarne kotar o Centri vaš socialno buti thaj džentuni kotar dizako krisi. Džene save legarde aktivipe sa o vakhti sine odote, leipa kotar avipe autobusjengo thaj dji dejipe lokacia autobusjenge kote manglape te djan, dji avipe kamiojnengo e šejenca kotar 21.00 sati. Sa vakhti vakharde e Romenca, dende amboldipe thaj mothavde kotar o procedure, jase čhane te resenpe olenge hakaja. Sineton maksimalno hačarutne vaš olenge thaj tolerantno, a disave inardutnen pendjarena sine poangle sar konzumentja serviseske ano Centri vaš socialno buti. Policia iklisti palo jekh sati thaj jekh kotar policiako administratori phengja kaj on na sine infromišime kotar avipe familiengo, aleton soske jekh dizutno dengja infromacia, hema ini te oven akate kotar preventivno sebepi te sine kaj po vakhti on informišisale kotar tradipe. Policia sine korektno prekal tradime persone, na kergja nisavo pedo zoralipe. Dizutnenge kana aleton dendilo pani thaj vastušea habaske.

Sar jekhvaktuno bešipe, dizako thagarutnipe arakhla bešipasko objekti thaj than ano savo poangle sine firma savi ano maškar vakhti peli ano bankroti, a objekti uloto popale ano manginutnipe dizako Niš. Objekti arakhelape ano pašipe romane bešipaskothanesko Stočni trg, ani mahala Daničićeski 5. Alavi sito kotar suterenseko baro kher, kerdimo kotar zoralo materijali, ano savo si duj bare thaj jekh tikni thanutni. Ano objekti si pana jekh tikni thanutni, hema sinetoj phandi thaj na sine anglodikhlaridi te

istemalkeren tradime familie. Thanutne ano objekti siton šuke, relativno šuže, e fejastrinenca thaj vudarenca, numa jekh thanutni savi sinola putardipe bi fejastinako. Pato sito betonesta, numa ani tikni thantuni si keramika. Tikni thanutni sitoj lačhardi thaj pošukar vaš b ešipaske, ini kaj sine dikholape kaj sa thanutne hari šudre. Ani majbari thantuni savi sila 50 m², sine deš **krevetja** e biš neve **dušekenca** thaj biš neve **čebadi**, save dizake thagarutne arakhle ano odova dive. Uzo odova, ano jekh kotor sobako, sine aver-aver kotora phurane kancelariako mobili (ormarja, astalja thaj bešutne). Elektrikaki instalacia ano objekti si, hema vaš bilačo voltaža nane phandi. Planirimo sito odova te kerolpe ano dive savo avela ažutipa agregatea. Pajenske instalacie ano objekti nane. Anglodikhlardilo kaj dizaki direkcia cisterna arakhela pani. Ano avlin arakhelape jekh sanitarno kombo ano savo si pani, hema higijena sitoj but bilači. Disave putarde šahtja ano avlin učarde siton phalenca kotar phurano ormani.

Korkoro o procesi bešipasko nakhla bi incidentjengo, numa kana ale, disave tradime dizutne zorale reaguindje, thaj phende kaj ka keren registraciako lil vaš odova so na adjukarde olen lačharde objektja. Adjahar, rodinge lovo, soske sar phende disave olenda, dendilo alavi olenge kaj ka adjukaren olen kovertja e 30.000 dinarjenca. Palo butsatjengo vakheribe e dženutnenca dizake thagarutnipaske, thaj olengo devipe alavi kaj e Diz Niš ka dol 10.000 dinarja sar jekhvar ažutipe, so ini kerdilo, o Roma ačhavde protestja. Butipe olenda so ale na mangle jekh vakhtuno bešipe thaj arakhla aver bešipe ko familia thaj ko pendjardutne manuša, adjahar kaj ano jekhvaktuno bešipe ačhile numa trin kotar dešuduj familie save ale, jase trianda manuša.

Dženutna dizaka thagarutnake sineton bičhalarde adjahar tradipa Romengo soske adjukarde bičhalardipe čorole Romengo ano Niši save na ka len mobilno bešipaski jekhutni, soske on ka den pe akalenge so ale. Lelape impresia kaj dženutne nišeska direkciake na sine adekvatno informišime kotar kompetentno orgajna kotar odova so sa musaj te resolpe personenge save avena ano Niš, a poulavdipe kotar lovesko ažutipe.

3.3.3. Vranje

Autobusi e štar butedženenge familie thaj duj individualacija, jase 19 manuša, sar ini kamioni olenge manginea alo ani Vranja anglo Centri vaš barjaripe lokalno servisi socialno uluvipasko (lelutnipe) ano 22.30 sati. Ano lelutno centri adjukarde olen dženutne dizake Vranje, personali Centresko thaj džentune lokalno bithagarutne organizaciengo. Kotar Centri vaš socialno buti ani Vranja khonik na sine. Familienge reslilo habe thaj pani.

Ano vakheribe e familienca zorakhardilo kaj khonik na sinole sugestie pedi procedura kana naxhlilo kotar Beogradi. Tradime familie sinolen agorisibaske lila kotar tradipe thaj evidenciako lil kotar šeja. Jekh gendo familinego so ale sikavde dondo ano Centri vaš socialno buti ano Vranje soske ini poangle rodinge, hema na lele nisavo ažutipe so phenena sar jekh kotar sebepi so nakhle ano Beogradi.

3.4. Kontaktja Uluvutno dizutnengoske e tradime familienca kotar aver komune thaj dizja

Ko Uluvutno dizutnengo dive palo tradipe 27. aprilea 2012. berš, telefonea vakharde dizutne tradime ano Šabac thaj ano Bojnik pheniba kotar problemja kana ale ano than savakhtuno bešipe.

Dešedženengi familia kotar Šabaci, savi ani akaja diz ali 26.aprilea kotar 19.00 sati, phende kaj autobusi olen angja dji Policiaki stanica, kana akhardili administratorka e Centreski vaš socialno buti savi olenge phengja kaj siolen sovipe thaj vaš tahara ka len love vaš karta te inarenpe odote kotar ale. Familia sig inardili ano Beograd thaj sar informišinde Uluvutno dizutnengo, arakhenape ani Ustanička mahala. Adjahar, kotar Šabaci telefone vakhargja manuš, savo phengja kaj čhivdilo ani familiako kher ano gav Maovi, uzo Šabaci, kote na nole nisave čhinandipe vaš djivdipaske thaj planirinela kaj inarelpe ano Beogradi, kote, sar phenela, djivdingja palune trijanda berš. Sine ano Centri vaš socialno buti ano Šabaci kote oleske dendilo 5.000 dinarja thaj dendilo oleske verifikaciako lil, a phendilo oleske kaj jekhvar ažutipe kotar 20.000 dinara ka resolpe oleske ani luja 30. aprilea 2012. berš.

Familie save inardile ano Bojnik kontaktirinde Uluvutno dizutnengo pheniba kaj nane lele jekhvar lovesko ažutipe. Palo odova ini jekh trindženege familia savi sine bešipa ano Novi Sad rodingja e Uluvutno dizutnengo thaj phengja kaj o komuna Žabalj ano savo siola registruimo bešipe, fuljinela vaš te arakhol trubunikano bešipe.

4. DIKHLARIPE INTEGRACIAKO TRADIME ROMENGO

Integracia tradime dizutnengo ano lokalno kupatne Uluvutno dizutnengo dikhlarela sar adikhariba savakhtune direktne kontaktja olenca, adjahar ini prekal pere Kanunea zorakarde kompetencie kontrola thaj maškaripe e orgajnenca publikaka thagarutnake. Uluvutno dizutnengo kotar 26. april lela dešuiina anglo davie tradime dizutnenge phando e reslipa olende hakaja thaj kheribe disave orgajnengo publikaka thagarutnake. Majbut anglodavie sineton pedo keribe centrjengo vaš socialno buti kana olenda rodisalo te den socialno ažutipe, policiake direktie thaj stanice kana lele rodipaske lila vaš te den personalno dokumentja, centralno servisja phande e ikalipe lil kotar centralno pustik thaj procedura po pale registruibasko thaj, poagor, lokalno korkorodirektie phando e agorisiba olengo kheresko pučipe.

Bučarne ko Uluvutno dizutnengo direktno palo tradipe kerde vakheribe e tradutne dizutnenca ano sa beogradeske bešipaske thana, sar ini dizutnenca tradime ano Bojnik, Lebane thaj Prokuplje (7. maj), Leskovac (7. maj thaj 13. juni), Novo Sad (30. april), Niš (4. maj thaj 13. juni), Vranje thaj Surdulica (12. juni). Ano sa dizja thaj komune kerdile vakheribe e dženutneca lokalnokorkodirektie, centrjenca vaš socialno buti thaj, te sine kaj manglape, e dženutnenca aver kompetentno orgajna save realizuinde tradipe.

4.1. Problemja phande e integracia familiengo tradime ano beogradeske nevoformirime kontejnerjenge bešipaskethana

Keripe kompetentno orgajnengo phando e integracia Romengi tradime kotar bešipaske thana uzo „Belvil“ zorakardi e leparde „Akciono plajnea vaš tradipe biformalno bešipasko than *Belvil*“. Olea lačhardile obligacie dizake servisjengo phande e integracia dizutnengo bešipaske thanengo tradime ano beogradeske nevoformirime bešipaskethana: lungaripe bukjako pedo aktivipe save nane agorisalile po angle tradipasko (personalno dokumentja, socialno ažutipe); te delpe šansa vaš buti thaj adekvatno treningja; hramisaripe kontraktjengo e familienca vaš istemalkeripe mobilno bešutnipaske jekhutne; legaripe sastipaske kartojna ano neve khera sastipaske thaj te ažutinen personenge e invaliditeteam, hronično nasvalenge thaj khamne romnenge te registruinenpe ano adekvatno sastipaske institucie vaš te len adekvatno sastipasko ažutipe; dikhlaripe nakhibasko ani skola; dikhlaripe anglunisaripasko thaj raportiribasko; organizacia disave bešipengo phande e registruiba čhavorengo ano skole; reslipa hakaj pedo socialno ažutipe; devipe buti, treningja thaj aver aktivipe; kurkeski vizita ko nevoformirime bešipaskethana.

Direktno dikhlaripe ano reslipe hakaja ano nevo formirime bešipaskothana ano Beogradi, Uluvutno dizutnengo pakjasalo kaj dizake thagarutne pherde butipa pere obligacie anglodikhlarde e „Akciono planea“, a kaj problemja savenca arakhenlape dizutne bešipaske thaneske agorisinena kotar situacia dji situacia. Majkomplesno situacia sitoj ano bešipaskothan Dren ano Obrenovaci savo thanipa izoluzimo thaj vazdimo pedi phuv savi na pherela činandipe vaš lačharipe thaj sitoj biadikhardutni infrastruktura. Ano bešipe savo Uluvutno dizutnengo 9. majaan adikhargja e dženutnenca dizake thagarutnake phande e problemenca save dikhlardile palo tradipe phendilo kaj dizutne akale bešipaskothanesko ka oven

dislocirime ano aver lokacie, a bešipaskothan Dren ka demontirinolpe. Dženutne dizake thagarutnake phende kaj odova šaj te kerolpe po agor junesko kana dešušov familie save sine po angle tradime lena socialno khera, a poangle odolesta, trin familie kotar o Dreni, pedo mukhlipe dizako Sekretarijatesko vaš socialno ažutipe ka oven dislocirime ano Jabučki rit.

Kana vakhardilo e dizutnenca ano neve formirime bešipaskethana ano Jabučki rit, Makiš thaj Resnik 4. majea dženutne Uluvutno dizutnengoske informišisale kaj on habe na lena rndomo thaj kaj nane dendile higijenake paketja. Adjhar, phende e Uluvutno dizutnengoske kaj na sinen adekvatno suporti centresko vaš socialno buti, sastipaske medijatorkengo, a kaj hakaj pedo disave ažutipe na šti te resel semno gendo dizutnengo bešipaskethanesko vaš odola sa nanolen personalno dokumentja, Lafi sito majangle kotar dizutne tradime kotar Kosovo thaj Metohia. Uzo odova, dizutne neveformirime bešipaskethanengo phende kaj lele šporetja, hema butipe nanolen frižiderja, kaj o habe sig rumingola, a poulavdipe thud thaj habe vaš bebenge savo našti te adikharolpe ani uči temperatura. Butipe olenda na sinolen **krevetja**, a ni aver kherutnipaske šeja. Pačiv publikaki sinole incidenti ano Jabučki rit 1. majea savi kergja grupa thernengi čingariba thaj hramipa ano jekh kotar kontejnerja rasistikane alavja. Prekal informacie save lelile kotar Ministribe androne bukjengo arakhlile odola so akava kerde thaj prekal olende lelape adekvatni procedura ano davijutnipe. Palo odova incidenti ano Jabučki rit bešela sine patrola policiaki, hema prekal lafja dženutnengo MAB-esko save džentune Uluvutno dizutnengoske malavdinde ano bešipasko than dendili nota kaj olengo bešipe akate manglape so po hari soske džene save ale kerde lačo kontakti e lokalno biromano thaj romano dizutnipe.

Phando e arakhiba dizutnengo akale bešipaskethanesko phendilo ano savo bilačipe arakhenape kana siton ano publikako legaripe kana djana te len habe ano themutni kužina savi sitoj dur kotar deš kilometarja ano bešipaskothan Borča.

Pozoralikane napja arakhibaske sine ini ano nevoformirimo bešipaskothan ano Resniko. Uzi patrola Policiaki ano bešipaskothan odote sine bešena ini dženutne privatno arakhibasko. Napja preventivake lelile vaš odova so phuranebešutne Resnikoske kerde protesti po angle so ale Roma kotar bešipaskothan „Belvil“. Numa, uškavipe arakhibasko e dženengo so ale na sine, kontra, on phende kaj siolen lače relacie e lokalno dizutnenca save olen angažuinena vaš te keren sezonake bukja, a kaj si numa jekh problemi, savo nakhavdilo, a phando sine e našalipa mangin jekhe phuranebešutnesko.

Kotar akala minusja thaj problemja Uluvutno dizunengo, ano leopardutno bešipe 9. majea, informišingja dženutne dizake thagarutnake thaj rodingja olenda, ano majšukar interesi tradime dizutnengo, te ciden dikhlardutne minusja. Dženutne dizake thagarutnake phende kaj ka len sa so sito ano olengi kompetencia vaš te lačharen akaja situacia, hema ruidjirainena vaš haljovipe thaj tolerancia soske disave kotar hramutne procedure rodена disavo vakhti bidikhiba pedo odova so dizake servisja mangena te keren buti pedo urgentno procedura. Pedo akava bešutne Uluvutno dizutnengo informišisalo kaj vaš dizutnenge e sa nevoformirime bešipaskethana kotar 9. maji reslilo rndomo habe thaj kaj devipe habasko ka kerolpe prekal themutni kužina vaš dizutnenge savo odova hakaj resena ano rami e hramutne činandipenca, a vaš odolenge save vaš odova na nolen personalno dokumentja pana nane dende rodipasko lil vaš habe ano themutni kužina, habe olenge ka dol askeriaki institucia. Diz Beogradi kotar budžeti ulavgja 600.000 dinarja vaš užalipe administrativno taksjengo thaj formularjengo

personenge save nanolen dokumentja thaj adžukardilo kaj dži po agor majesko sa persone te ovel olen personalno dokumentja pedo fundo save ka den rodipasko lil vaš habe ano themutni kužina. Palo odova, askeriaki institucia ka činol gatisaripe habasko, a hakaj pedo habe ka našalen avrijalutne raštrune.

Džnutne Uluvutne dizutnengoske vakharde dizutnenca neveformirimo bešipaskothaneske ini 14. junea thaj pakjavisale kaj olenge arakhlilo habe ano themutni kužina ani Borča, hema kaj butipe pana nanolen personalno dokumentja sar ini kaj si problemja phande e reslipa disave hakaja pedo socialno thaj sastipasko uluvipe thaj khuvibe pi buti, jase šajipa te len love.

Sa dizutne, leparena konstatacia, kaj, bi dikhiba pedo problemja savenca malavdinenape, djivdipaske činandipe siton but pošukar ze dji sine djivdinena ano biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“.

Ano odova dive, 14. junea bućarne Uluvutno dizutnengoske vakharde ini e tradime Romenca ano bešipasko than Makiš, save adjahar phende kaj o djivdipaske činavdipe ano save akana djivdinena but pošukar ze so sine situacia ano biformalno bešipaskothan. Numa, ano akava bešipaskothan si problemja phande e adikhariba publikako rndo soske dizutne bešipaskethaneske nane ano šukar maškarmanušikane relacie, a kotar duj nakhle maseka policia intervinišingja trijanda, saranda ver. Prekal „Regulatorno lil vaš keripe ano bešipaskothan“ savo sa dizutne nevoformirimo bešipaskothan lele kana khuvde zorakhardile norme save, uzo aver, manglape te resen adikharipe rndosko. Prekal odola norme persona sve trin drom ovela lepardutne kotar rig Sekretarijatesko vaš socialno uluvipe vaš odova so zumavingja birndipe jase zumavingja aver dizutne našalela hakaj pedo istemalkeripe bešutne jekhutnipasko thaj aver hakaja save resena dizutne bešipaske thaneske.

Manglape te leparolpe kaj bućarne Uluvutno dizutnengoske pakjavisale kaj Diz Beogradi organizuingja rndomo legaripe vaš siklovne save djana ano nevebeogradeske skole, hema kaj pana nane organizuisalo gatisaripe čhavorengo vaš registruipe vaš skole thaj inkluzia ano siklovipe ano skolako 2012/13. berš.

Dizjaki direkcia sar halilo Uluvutno dizutnengo kerela angažuipe vaš te integrišinolpe tradime dizutne kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ thaj agorisinela problemja sig kana iklona. Numa, rezultatja ovena po efikasno thaj pana po konkretikane te sine kaj problemja agorisinenape ano rami e zorakharde planea aktivipasko thaj ano maškaripe e kompetentno raštrake servisjenca. Adjahar, but semno sito kaj rezultatja anglunisaripe pašloipasko Romengo ovena putarde thaj kaj publika ano vakhti lela informacie.

4.2. Problemja phande e integracia familiengo tradime ano lokalno korkorodirekcie avri Beogradesta

Po kompleksno sitoj situacia phande e integracia tradime dizutnengo bešipaskothaneske ano lokalno korkorodirekcie ano aver thana ani Serbia. Sar so lepardilo Uluvutno dizutnengo duj drom vakhargja e tradimenca thaj dženućenca lokalno thagarutnipaske ano Vranje, Leskovac thaj Niši, a po jekh drom ano Novi Sad, Bojnik, Lebane, Prokuplje, Žabalj thaj komuna Surdulica ani savi bičhaldili jekh familia savi 26. aprilea na ačhili ano Vranje. Roma save bičhaldile 26. aprilea ano Šabaci korkoroinicijativno inardile ano Beogradi, thaj kotar odova informišibe Sekretarijati vaš socialno uluvipe, Uluvutno dizutnengo, hema ini phende kaj odova kerde soske ano Centri vaš socialno buti na lele adekvatno suportu thaj kaj olenge phendilo te „inarenpe kotar ale“. Kana vakhardilo e kompetentno manušenca ano lepardutne lokalno korkorodirekcie bučarne Uluvutno dizutnengoske pakjavisale kaj adjahar gndipe nane korkoro, jase kaj butipe džene savenca vakhardilo kaj olenge lokalno korkorodirekcia na nolen obligacia prekal tradime dizutne, bi dikhiba pedo odova so savakhtuno bešipaskothan tradimengo sito ano olengi diz/komuna, već manglape olen te dikhlarol beogradeski thagarutni.

Uluvutno dizutnengo zorakhargja kaj si trin kategorije tradime dizutne ano akala lokalno korkorodirekcie: tradime save siolne ano manginutipe bimobilno mangin thaj savenca lokalno orgajna direkciake kontakti resena numa prekal centri vaš socialno buti; dujto grupa siton tradime dizutne save bešte uzo ažutipe familiako thaj amalengo thaj savengi integracia dikhlarelape, hema na ini semno ažutinelape, adjahar prekal centri thaj poagor trito grupa familiengo save jekh vakhtuno dikhlarenape uzo ažutipe lokalno korkorodirekcia. Majdur ano angluno kotor majesko sakola familiake dendilo po 20.000 dinarja jekhvar matrealno ažutipe savo dengja Dizaki direkcia Diz Beograd. Jekhvar ažutipe familie lele ini kotar lokalno korkorodirekcia. Ano Niši direktno po avibe sakola familiake Dizaki direkcia dengja materijalno ažutipe kotar 10.000 dinarja, a ažutipe dendilo ini ano Leskovaci. Adjahar, familienge save ano manginutipe siolen bimobilno mangin, hema save nanolen činandipe vaš djivdipe, pokisalo prekal liste Sekretarijatesko vaš socialno uluvipe dizake direkcia diz Beograd po 100.000 dinarja save sineto vaš urgentno sanacia objekteski. Numa, diz Leskovac akala love nane leloj soske mangela ano maškaripe e Dizaka direkcia ano Beogradi savakhtuno te agorisinol problemi kherengo vaš tradime Romenge, jase dizutnenge save inardile ano Leskovac sar than olengo savakhtuno jase jekhvakhtuno bešipe.

Ini uzo odova so diz Beogradi phergja obligacia materialno suportu tradime familienge, savo lela ini avri e „Akciono planesko tradipe biformalno bešipaskothan Belvil“, jase palem kana o Ministribe bukjako thaj socialno politikako cidinjape te dol dumo proceseske vaš tradipe thaj integracia tradutnengo, **Uluvutno dizutnengo zorakhargja kaj problemi savenca arakhenape tradime dizutne thaj lokalno korkorodirekcia rodela suportu raštrake orgajnengo, šukar planiripe thaj institucionalno koordinacia aktivipasko.**

Problemi savea arakhelpe butipe lokalno korkorodirekcia ano savo tradisale dizutne bešipaske thanesko uzo „Belvil“ sito čorolipe thaj nanipe vastušeja lokalno korkorodirekciengo te ciden olenge konsekvence. Ano sa jekhutne lokalno korkorodirekciengo si baro gendo dizutnengo save pobut maseka, ini berša,

adjukarena te dolpe olenge daj forma ažutipaski kotar lokalno korkorodirekcia phando e agorisipa kheresko problemi, unzilipe e komunalno firmenge, khuvipe pi buti. Dikhlaripe inardutnengo, prekal rndo, pedo urgentno procedura zumavinela bičhalardipe dizutnengo, majbut var Romen, save adjahar djivdinena ano bičhinandipaske bešipaske objektja, nanolen buti thaj malavdinena e jekha-jekh zumavipa vaš integracia sar ini inardutne manuša.

Adjahar, pherdi integracia inardutnengi našti te resolpe bi leipe sistematikane napja ekonomikano zoralipe familiengo savo talohaljovela khuvpe pi buti, aktivno leipe kotor ano publikake bukja, aver-aver forme subvenciake thaj agorisipe aver phučipaske phande e bešipa ano khera, skoluipa. Ano rodipe kotar realizacia „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ Uluvutno dizutnengo zorakhargja kaj nane sistematikano čhane te resenpe napja strategiake ano lokalno korkorodirekcie. Ni jekh napi kotar Strategia thaj akciono plani vaš olako realizuipe nane ano pherdipe kerdili thaj reslili pedo čhane savo garantuina realizuipe strategiako reso – anglunisaripe pašloipe romano dizutnipasko.

Vaš numa odova ano jekh kotor te resolpe manglape o kompetentno raštrake orgajna te realizuinen pere obligacie kotar Strategia. Ani situacia tradipe dizutnengo biformalno bešipasko than uzo „Belvil“ zorakhardilo kaj Ministribe bukjako thaj socialno politikako nane leloj aktivipe phande e integracia tradime Romengo ano lokalno korkorodirekcie; kaj Ministribe vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj loklano korkorodirekcia na koordiniringja bukja raštrake orgajnengo kana tradisale bešipaskethana thaj kaj na realizuingja propozalo Uluvutno dizutnengosko sava rodelape te formirinolpe bukjake grupa vaš dikhlaripe tradipasko e biformalno bešipaskethana thaj te gatisarinol dokumenti sava ka lačharolpe, jase ka hraminolpe procedura loklano korkorodirekcienge kana tradinenape biformalno, čorolikane bešipaskethana; Ministribe djivdipasko maškaripe, rudaripe thaj thanesko planiripe na zorakhargja kherengo manglipe Romenge thaj na formiringja adekvatno baza gendjengi pedo fundo savo šaj te planirinolpe thaj te realizuinolpe aktivipe phando e agorisiba problemi bešipe ano khera e čorolikane Romenge.

Zorakhardilo ini odova kaj konsekvencia adjahar situaciako kaj lokalno korkorodirekcie majbut nanolen plajna integracia lokalno romano dizutnipasko, jase kaj ni jekh kotar ina jekhutne lokalno korkorodirekcie ano save tradisale Roma kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ nanolen lokalno strategija thaj akciono plani vaš integracia Romengi, sar ini so si kanunea zorakharde agorisipe nanolen efikasno čhane vaš agorisipe problemi integracia čorolikane Romengo. Phando e tradipa dizutnengo kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ odova sito dikhavno ano fakti kaj ni vaš jekh familia ano momenti tradipasko na sine šužo plani savakhtuno agorisipe probelmi bešipasko ano khera. So pobut, urgentno materialno ažutipe phando e agorisipa kherengo problemi resle familie save siolen ano manginutnipe pere khera, hema na ini persone save bi institucionalno ažutipe našti te dikhlarenpe. Ani komuna Bojnik kotar 58 familie save inardile kotar Beogradi butipe olenda resle daj forma materijano ažutipaski thaj sar dikhola palo odova popale mukhle odoja komuna. Roma phenena kaj fundoni barijera olenga integraciake ani lokalno maškaripe so našti ano nisave čhane te keren buti. Sa familie savenca vakhardilo, sine mi on tradime ano Beogradi, jase avri olesta, phenena kaj agorisipe problemi khuvibe pi buti fundo olenga integraciake.

Disave lokalno kerkorodirekcije sikavde baro biorganizipe, bibajo phando e leipa tradime dizutnengo. Uluvutno dizutngo iniciringja procedure vaš te zorakharenpe faktja phande e mukhlipa ani buti save eventualno kerdile prekal dizake direkcije ano Leskovaci, Vranja, hema ini ani Surdulica thaj Žabalj save siolen obligacia prekal duj familie savenge džene savakhtuno bešipe siolen ano olenge teritorie. Procedura lelili ini prekal Dizaki direkcija Diz Šabac soske Roma save bičhaldile ano akaja diz arakhlepe e biprofesionalno administracia savi olen bičhalgja „te inarenpe odotar kotar ale“, hema ini prekal komunaki direkcija ani Prokuplja. Kana Uluvutno dizutnengo kontrolišingja procedure lokalno orgajnengo thagarutnake, orgajna komunake direkciake sine bigatarime vaš vakheribe, bi gendjengo kotar odova kote tradime familie siton dikhlardutne. Centri vaš socialno buti ani Prokuplje na sine informišimo kotar leipe familiengo, a prekal lafja počekatuna dizaka direkciaki vaš leipe tradime dizutnengo sineto numa jekh bućarno ani Policiaki direkcija.

Manglape te leparolpe kaj disave lokalno kerkorodirekcienge problemi zumavingja ini biplanirimi koncentracia pharipaski vaš tradipe ano Beogradi thaj ano aver ina dizja thaj komune. Atoska, prekal informacie save Uluvutno dizutnengo lela kotar Dizaki direkcija Diz Beogradeski, hema ini dikhlaripe ano lil Ministribasko bukjako thaj socialno politikako savenca sine informišisale centra vaš socialno buti kotar odova kaj diz Beogradi ka bičhalol familie kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ ano thana savakhtuno bešipaske, lelape klidutnipe kaj sine planirimo o tradipe reselpe ano bišuefta lokalno kerkorodirekcije. Palo odova vaš kaj Ministribe bukjako thaj socialno politikako cidisalo kotar buti te legarol integracia tradimengo thaj bukja lele džanutne Dizaka direkciake Diz Beograd save ano maškaripe e ina dizjenca thaj komunenca arakhle činandipe vaš inaripe dizutnengo. Majbaro pharipe vaš olengo bajo lele beogradeske dizake komune thaj diz Beograd, hema ini komune ani Srbia sar Bojnik ano savo ano than planirimo 44 familie inardile 58 jase 245 persone.

Diz Leskovaci uzo familie save siolen bimobilno mangin lela ini štar butedženenge familie binisavo mangin. Uluvutno dizutnengo uzo dikhlaripe olengo leipe 26. aprilea, kergja kontrola pedi buti kompetentno lokalno orgajnengo 7. majea thaj 13. junea. Zorakhardilo kaj dizaki direkcija ano Leskovaci siola empiria phando e bajipa thaj agorisipa problemja inardutnengo soske suksesno, uzo ažutipe thaj maškaripe e Ministriba bukjako thaj socialno politikako, maškarthemutne organizaciengo thaj direkcija Dizako Beograd agorisinde pučibe integraciako inardutnengo save inardile palo tradipe biformalno bešipaskothan tali purt „Gazela“.

Numa, kana kerdilo bajipe familiengo kotar bešipaskothan uzo „Belvil“ dikhlardile minusja pedo save o Uluvutno dizutnengo sikavgja ano bešipe 14. junea. Atoska, akala familie sineton kotar 26. aprili ano hosteli „Mimi“ ano savo činandipe but šukar hema ekonomikane but bare. Hardjipe bešipasko dji 14. junea sineton prekal jekh milioni dinarja. Sa odova vakhti djenutne Dizake direkciake nane lele adekvatno aktivipe vaš te arakhen polačho agorisipe akale familienge. Pomisal masekesko astaripe gavutno kherutnipasko ano regioni Leskovacesko sito dji 25.000 dinarja, a te kinolpe paše 600.000 dinarja. Džanutne Dizaka direkciake leparde pobut sebebja vaš soske ande pratsav vaš bešipe ano hosteli – fundono sebepi sito so Diz nanola bešipaske objektja vaš bičinandipasko bešipe, so kotar Askeria Srbiaki nane lele mukhlipe vaš tradime personen te čhiven ani boš kasarna, hema lepardilo ini odova so biažutipe kompetentno ministribasko nane šajipe kaj Diz kerela bajo vaš pherdi integracia inardutnengo.

Ulavdo problemi sito bičalardipe savo sikavena aver čorolikane dizutne Leskovaceske savenge nane dendilo trubunikano bešipe.

Roma, tradime kotar bešipaskothan uzo „Belvili“, jekhvakhti so bešte ano hosteli „Mimi“, djande kaj adjakhar bešipe našti te ačhol thaj phende kaj ka len sa savo propozalo dizake thagarutnako uzo arakhibe juridikako siguripe kaj o problemi olengo savakhtuno bešipe ano khera ka ovol agorisimo. Disave dizutne ano akava objekti nanolen personalno dokumentja jase nane registruime ano centralno pustikja. Prekal dikhlaripe ano dokumentja thaj djandipe save lela ano Centri vaš socialno buti Uluvutno dizutnengo sito gndipa kaj pošukar bukja bučarnengo ano centralno servisi dizaka direkciake thaj direktno istemalkeripa normengo butipe akala problemja šaj te nakhavenpe bi leipa procedure save akava organi iniciringja.

Poulavdipe manglape te sikavolpe but pharo pašloipe tradime familiengo ano Niši. Atoska familie save nanolen poro mangin, jase savenge bajipe kerde dizake thagarutne **ni pinda dive palo avipe ano jekh vakhtuno bešipe uzo bešipaskothan Stočni trg nanolen pani thaj elektrika.** Djenutne Dizaka direkciake thaj Centreske vaš socialno buti phende Ulvutuno dizutnengoske kotar problemi nanipe objektjengo vaš trubunikano bešipe thaj phende kaj adjukarena kaj Diz Beogradi ka bičhalol kontejnerja vaš bešipe familiengo save siton ano Niši. Uluvutno dizutnengo adikharla kaj arakhibe trubunikano bešipe talo haljovela kaj ano olestes musaj te ovol pani thaj elektrika.

Problemja phande e integracia inardutnengo si ini ano aver lokalno korkorodirekcie, a karakteristikano siton situacie familiengo save pedo bajipe bičaldile ano lokalno korkorodirekcie ano save nanolen savakhtuno/jekhvakhtuno bešipe. Ano Novi Sad bičaldili trine djenengi familia savengo bešipasko than ano Žabalj, a ano Vranje duj familie save siolen bešipaskothan ani Surdulica. Direktno kontrola kotar Uluvutno dizutnengo zorakhardilo kaj dizja Novi Sad thaj Vranje na mangena te len obligacia vaš integracia akale familiengo, soske adikharena kaj odolea ka zumavinen bičalardipe lokalno Romengo, već olen bičhalena pere hakaja te resen ano komune ano savo siolen savakhtuno bešipe. Kotar dujto rig akala komune adikharena kaj nanolen nisavi obligacia prekal olende soske malavdinape e agorisiba prioritetno problemja čorolikane dizutnengo, majangle Romengo. Ini ano akaja situacia dikhlardo si problemi dji savo šaj ta na avolpe te sine kaj raštrake orgajna, majangle sarenenda Ministribe bukjako thaj socialno politikako realizuinde pere Kanunena zorakharde kompetencie.

5. INICIATIVA DIZAKI BEOGRAD THAJ MINISTRIBASKI VAŠ MANUŠIKANE THAJ MINORITETJENGE HAKAJA, RAŠTRAKI DIREKCIA THAJ LOKALNO KORKORODIREKCIA VAŠ TE ARAKHENPE VASTUŠEA MUSAJUTNE VAŠ ADIKHARDO AGORISIPE BEŠUTNIPASKE MANGLIPE TRADIME ROMENGO

Dizaki direkcia Diz Beograd thaj Ministribe vaš manušikane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj lokalno korkorodirekcia (MMMHRDLK) lele iniciativa savi manglape te resol savakhtuno agorisipe kherengo problemi Romengo tradime kotar bešipasko than uzo „Belvili“, hema ini familiengo save sine tradime ano poangle periodi – bešipaskothan „Gazela“, bešipaskothan ano Bloki 72 ano Novi Beogradi thaj aver.

Ano bešipe sebepi akaja iniciativa akharde po agor majesko 2012. berš, lepardutne orgajna publikake thagarutnake informišinde e raštrake orgajnen so sine (Ministribe bukjako tha socialno politikako, Ministribe djivdipasko maškaripe, rudaripe thaj thanesko planiripe, Ministribe sastipasko, Ministribe edukaciako thaj scienciako, Komesariati vaš tradime, Nacionalno servisi vaš khuvipe pi buti, Agencia vaš socialno bešipe ano khera, Uluvutno dizutnengo thaj aver) thaj džanutne maškarmutno organizaciengo (Delegacia Evropaka uniaki ani Srbia, OSCE, OHCHR, UNHCHR, UNDP, SIDA...) te len akaja iniciativa savi si ola „ulavdo reso te ažutinolpe Dizaka direkciake thaj MMMHRDLK ano realizuipe analiza so manglape thaj studia realizuibaski vaš adekvatno lokacia ano Beogradi thaj ano aver alosarde komune ani Srbia ano save, sar rezultati tradipasko, jekhvakhtuno tradime romane familie kotar bešipasko than „Belvil“ thaj aver bešipaske thana ano Beogradi vaš akala thaj aver lokacie ano Beogradi ovena savakhtune bešipaske thana jase sar te arakhenpe aver savakhtune agorisipe vaš odola familie“ a kaj „dujto ulavdo reso te gatisarolpe propozalo phando e adekvatno pašaripa ano reso anglunisaripe koordinacia thaj leipe kotor Romengo ano planiripe thaj implementacia politikaki vaš inkluzia Romengi thaj programi Dizaka Direkciaki“.

Iniciatorja mothavde kaj uzo ažutipe ekspertjengo ka analizirinen situacia thaj manglipe sa lokalno korkorodirekciengo ano save tradisale Roma, sar odola kotar bešipasko than uzo „Belvil“ adjahar ini odola save sineton astarde poangle tradipa thaj pedo fundo zorakhardi situacia ka gatisarolpe **„projektno dokumentacia vaš ažutipe paše 220 familie kotar Belvili“**.

Ulvutno dizutnengo dela dumo sakola iniciativake savi ka resol realizuipe napjengo vaš anglunisaripe pašloipe Romengo thaj gata sito ano rami pere šajjipengo ažutinol Dizaki direkcia thaj Ministribe te resen resja save sikavde. Numa, akaja iniciativa ovela sine misal bukjako šukar thaj godjaripaska direkciako vaš te sine o kompetentno raštrake orgajna angle tradipe čorolikane biformalno bešipaske thana, jase kaj bi nisavo trumipe vakhtesko thaj ano pherdo pakjavipe, ano majšukar interesi dizutnengo thaj ano avazipe obligacienca save zorakharde kanunea thaj „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ legarde Propozalo Uluvutno dizutnengosko dendilo kana tradisale dizutne biformalno bešipaskothan ano Bloki 72. Adjahar kaj akaja iniciativa ovelola efekti bidondo kaj musaj te redefinišinolpe jekh kotar olenge resja – „gatisariep propozalo phando e adekvatno pašaripa ano

reso anglunisaripe koordinacia thaj leipe kotor Romengo ano planiripe thaj implementacia politikaki vaš inkluzia Romengi thaj programi Dizaka direkciaki“, ano gndipe te astarolpe efikasnost direkciako phando e agorisipa problemi vaš savo ini iniciativa lelili, soske majsemno buti direkciako te anol norme thaj te realizuinol napja vaš anglunisaripe pašloipasko dizutnengo thaj reslipe olengo hakajengo.

6. ZORAKHARIPE THAJ PROPOZALJA PEDO FUNDO DIKHLARIPE TRADIPASKO THAJ INTEGRACIA DIZUTNENGO BIFORMALNO BEŠIPASKOTHAN UZO „BELVIL“

ZORAKHARIPE

Kotar dikhlaripe keripasko orgajnengo publikaka thagarutnako phando e tradipa dizutnengo biformalno bešipaskothanesko uzo „Belvil“ thaj pačavipa manušikane hakaja dizutnengo tradime kotar akava bešipasko than Uluvutno dizutnengo zorakhargja akava:

- Kaj Ministribe bukjako thaj socialno politikako, ini uzo odova so e Kanunea vaš ministribja thaj „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ Thagarutna Republika Srbiaki dendili obligacia kaj, uzo aver, dikhlarela ini kotar integracia Romengi ano lokalno maškaripe, na kergja diso ni kana tradisale Roma kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“, ni lela kotor ani integracia tradime dizutnengo ano lokalno kupatne ano save tradisale.

Ministribe bukjako thaj socialno politikako kerela buti selektivno phando e bukjenca vaš integracia Romengi ano lokalno kupatne, so zumavinela juridikako thaj socialno bisiguripe dizutnengo thaj na resela planiripe integraciako palo leipe napjengo savengo reso anglunisaripe pašloipe džanutnengo akala ulavdo hačarimi etnikaki thaj amalikani grupa. Ano starti tradipasko Ministribe sine aktivno thaj informišingja centrjen vaš socialno buti ano bišuefta jekhutne lokalno korkorodirekcie te gatisarinen leipe dizutnengo uzo „Belvil“ e savakhtune bešipa ando olende, hema palo odova para iniciativa cidisalo kotar leipe kotor ano realizuibe tradipasko thaj integracia tradipengo. Adjahar, ani procedura savi legarela prekal Dizaki direkcia Novi Pazar phando e anglunisaripe činandipengo vaš bešipe ano biformalno bešipaskothan Blaževo ano savo majbut djivdinena Roma tradime kotar Kosovo thaj Metohia, Uluvutno dizutnengo zorakharde kaj Ministribe bukjako thaj socialno politikako na kergja, a vaš odova so ano akaja procedura lele kotor pobut raštrake orgajna musaj te ovelole djanglipe kotar problemja integracia Romengi ano Novi Pazar. Kontra odoleske, Ministribe profesionalno thaj efikasno kergja buti kana tradisale Roma kotar biformalno bešipasko than tali purt „Gazela“.

- Kaj **Ministribe vaš manušikane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcia thaj lokalno korkorodirekcia**, mukhlipa ano vakhti te realizuinol Propozalo Uluvutno dizutnengosko vaš formiripe oficielno bukjaki grupa savi manglape te dikhlarol tradipe biformalno bešipaskethana thaj te gatisarinol norma sava ka lačharolpe keripe kompetentno orgajnengo kana kerelape

olengo tradipe, sine šukar vaš te iklon problemja kana kerdilo tradipe dizutnengo kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“.

- Kaj **Sekretarijati vaš socialno ažutipe Dizaka direkciako Diz Beograd** mukhla, gatisaripa tradipasko, te organizuinol pobut konsultacie e dizutnenca thaj pedo adjahar čhane dela ano vakhti informacie thaj kedela semne informacie vaš efikasno organizacia tradipaski, a poulavdipe uluvipe manušikane hakaja.

Kaj Sekretarijati mukhla e samakones planiripa thaj pošukar dikhlaripa pašloipe tradime dizutnengo, poulavdipe ano aver lokalno korkorodirekcie te kerol presia vaš efikasno agorisipe olenge problemengo thaj uluvipe manušikane hakajengo.

- Kaj **Dizaki direkcia Diz Niš** kergja mukhlipe bukjako soske tradime familiengo na resla trubunikano bešipe ano savo si pani thaj elektrika.
- **Kaj komunaki direkcia ano Prokuplje** mukhla 26. aprilea te informišinol Centri vaš socialno buti kotar odova te gatisarinol trubunikano bešipe thaj te gatisarinol te kerol dikhlaripe dešuina familiengo save odova dive tradisale kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ ano Prokuplje sar than savakhtuno/jekhvakhtuno bešipe dženengo akale familiengo.
- Kaj **Dizaki direkcia Diz Leskovac** mukhlipa, ano vakhti thaj efikasno te kerol buti thaj te resol adekvatno trubunikano bešipe tradime familiengo rumingja procesi olenga sasutna integraciako.

.....

PROPOZALJA

Pedo fundo dženengo 31. paragraf 2. thaj 24. paragrafi 2. Kanuni vaš Uluvutno dizutnengo, jase informacie save kedingja kotar vakheribe e kompetentno dženenca ki Dizaki direkcia Diz Beograd, ko Dizake direkcie ano Vranje, Leskovaci, Niši thaj komunake direkcie ano Prokupje, faktja save kedingja direktno kontrola pedo reslipe hakaja tradime personengo kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ thaj procedure save legargja prekal Ministribe bukjako thaj socialno politikako thaj Ministribe manuškane thaj minoritetjenge hakaja raštraki direkcia thaj lokalno korkorodirekcia phando e realizuipa „Strategia vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ Thagarutni Republika Srbiake Uluvutno dizutnengo dela akala propozalja:

Ko Ministribe bukjako thaj socialno politikako

- *Manglape Ministribe bukjako thaj socialno politikako, ano avazipe džanutna ano Kanuni vaš ministribja, pedo savi uzo aver, kerela ini bukja raštrake direkciake save siton vaš integracia Romengi ani lokalni khupatni, te bajakarol adekvatno organizaciake, materialno thaj ekspertska kapacitetja vaš profesionalno thaj ano majšukar interesi dizutnengo kerela akala Kanunea hramime bukja.*
- *Te gatisirinol interno registruibe savea pedo šužo čhane lačharela pere kompetencie thaj procedure phande e bukjenca vaš integracia Romengi.*

- *Kaj, binisavo trumipe vakhtesko, ano maškaripe e Ministriba vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja, raštraki direkcica thaj lokalno korkorodirekcica thaj Dizaka direkcica Diz Beograd gatisirinela plani integraciako ano lokalno khupatni Romenge tradime kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“.*
- *Kaj, kotar dizake thaj komunake centarja vaš socialno buti, kedela gendja kotar pašloipe thaj problemja phande e integracia tradime Romengo kotar biformalno bešipasko than uzo „Belvil“ thaj kaj ano rami e pere mandatea thaj ano maškaripe e aver raštrake orgajnenca aktivno kerela presia vaš te cidenpe sa dikhlarde problemja.*

Ko Ministribe vaš manuškane thaj minoritetjenge hakaja,
raštraki direkcica thaj lokalno korkorodirekcica

- *Manglape Ministibe, bi nisavo trumipe vakhtesko, te realizuinol Propozalo Uluvutno dizutnengosko 16-3028/11, gendo 24882 kotar 5. decembri 2011. berš thaj te „formirinol savakhtuni bukjaki grupa vaš dikhlaripe thaj koordinacia bukjaki raštrake orgajnengo phande e avutne tradipa biformalno romane bešipaskethana, legaripa logari kotar odova kaj tradipe sito fundo vaš leipe procesi amalikana integraciako dizutnengo kotar akala bešipasko thana anglodikhlarde „Strategia Thagarutna RS vaš anglunisaripe pašloipe Romengo“ thaj te „kerol norme savenca popaše ka lačharol obligacie thaj čhane keribaske kompetentno orgajnengo ani situacia pedo zoralipasko tradipe biformalno bešipaskethana thaj e Thagarutna RS te bahaminol olengo anibe“.*

Ki Dizaki direkcica Diz Beograd

Sekretarijateske vaš socialno uluvipe

- *Sekretariati vaš socialno uluvipe Dizaka direkcica Diz Beograd ano avutno buti pošukar te planirinol thaj te gatisarinol tradipe biformalno bešipaskethana, poulavdipe te legarol logari, kotar uluvipe manuškane hakaja thaj integracia dizutnengi save siton astarde tradipa.*

- Sekretariati, vaš odova so lela bukja phande e dislokacia thaj integracia Romengo kotar biformalno bešipasko than uzo „Belvili“ ini ano lokalno korkoro direktie avri Beogradesta, te lol sa napja vaš te ažutinolpe akava procesi thaj kotar odova te informišinol kompetentne raštrake orgajna save siton vaš bukja integracia Romengi, vaš on te len napja kotar pere kompetencie.

Dizaki direktia Diz Niš

- Dizaki direktia Diz Niš bi nisavo trumipe vakhtesko te arakhol trubunikano bešipe vaš familie tradime kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ save sito adekvatno standardjenge uluvice manušikane hakaja thaj te gatisirinol plani vaš olengo savakhtuni integracia ani lokalni khupatni.

Komunaki direktia ano Prokuplje

- Komunaki direktia ano Prokuplje, bi trumipe vakhtesko, te gatisarinol plani savakhtuni integracia Romengi tradime kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ ani lokalni khupatni.
- Kompetentne ano lokalno korkorodirektia ano Prokuplje ka pučjarol soske Centri vaš socialno buti ano Prokuplje nane informišimo kotar odova kaj kotar Beogradi ano Prokuplje 26. aprilea bičhaldile dešuina dizutne, e savakhtune/jekhvakhtune bešipa ano Prokuplje, tradime kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ thaj ka lol adekvatno napja te sine kaj zorakhargola godaripen bučarnengo ani komunaki direktia.

Dizaki direktia Diz Leskovac

- Komunaki direktia ano Leskovac, bi trumipe vakhtesko, te gatisarinol plani savakhtuni integracia Romengi tradime kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ ani lokalni khupatni.
- Kompetentne ano lokalno korkorodirektia ano Leskovac ka pučjarol godardutnen ani Dizaki direktia soske biracionalno, biekonomikano keripe phando e arakhipa trubunikano bešipe vaš Romengo tradime kotar biformalno bešipaskothan uzo „Belvil“ thaj te lol adekvatno napja te sine kaj zorakhargola individualno godaripe bučarnengo ani direktia Dizaki.

Raštrake orgajnenge savenge bičhaldili propozalja te informišinen Uluvutno dizutnengo majdur ano roki kotar 60 dive kotar o dive olengo leipasko, kotar keripe pedo olate thaj lelutne napja, jase kotar sebebja vaš save eventualno nane kerde buti pedo propozali, a jekhutne lokalno korkorodirekcienge majdur ano roki kotar 30 dive kotar o dive olako leipe.

